

dublett

Utopia

S T U D E N T A V I S A I T R O M S Ø

Nr. 8, 17 SEPTEMBER 1990, 14. ÅRGANG **B**

De "vellykkedes" akademi!

Studentenes kår forverres, - det går mot klasseskille på Universitetet. De sterke blir sterkere, mens de svake rasjonaliseres bort. Nå retter studentledere tommelen ned for utviklingen mot elite-Universitetet.

Universitetsstyre-representant Eirik Malnes og Studentleder Øystein Berglund raser mot det som betegnes som en utviklingen mot strømlineformet elite-Universitetet. Foto: Arne Hauge

—Økonomisk, sosialt og geografisk klasseskille på universitetene. Det er følgene hvis den norske staten og universitetsledelsen får det som de vil, sier SU-leder Øystein Berglund til Utopia.
Budsjett-kutt, snill bisk bonus fra lånekassen, et usolidarisk ja til begrensning på antall eksamensforsøk, studenter som må deltidsarbeide, karakterspærre på hovedfag, dårligere velferd.
Dette er i grove trekk punktene som kan sende Tromsø og de andre universitetene inn i 90-årene som de reneste elite-Universitet. Forutsetningene for å klare seg blir

vesentlig forverret. Studentene bør være vellykkede og strømlineformede for å overleve i kampen. Atter en gang taper de svake. Førrige ukes vedtak i Universitetsstyret betegnes som en skandale, der en studentrepresentant i vippeposisjon stemte for begrensning av antall ganger man kan gå opp til eksamen i samme fag. Vedtaket er et kynisk signal mot studentene, uttaler Eirik Malnes, den andre av studentenes representant i Universitetsstyret. Rektor ved UiTØ, Ole D. Mjøs, stemte også for dette pålegget.

Side 3, 6 og 7

Drukner i papirarbeid

Institutt for Samfunnsmedisin (ISM) gjør en anonym, men viktig innsats for folkehelse og forskning. Nå rettes det imidlertid fra ISM skarp kritikk mot universitetsledelsen. - "På enkelte områder er ledelsen grenseløst naive når det gjelder de vitenskapelige ansattes arbeidskapasitet. Mange av oss arbeider opp til 80-timers uke, likevel får vi stadig beskjede om å forbedre oss." Det er Egil Arnesen, insti-

Se side 10

UiTØ sløser

100 tonn papir, 400.000 isoporbegre, 25000 papptallerkner, en million plastskjeer. Dette er noe av "Miljøuniversitetets" enorme forbruk.

Se side 8

Tema

Den Irske Republikanske Arme kjemper fortsatt for å lempe britene ut av Irland. Kampen har vart i 40 år, men hva ligger bak? IRA - frihetskjemper eller terrorister? Utopia bringer dybdeinnsyn i en tragisk konflikt.

Se side 12-13

Størst i TSI

Aerobics-gruppen ved Universitetet i Tromsø har vokst til den desidert største gruppen i Tromsø-studentenes idrettslag. Hva skyldes populariteten?

Se side 19

Kultur og underholdning
Se side 15, 17, 18

For dumme studenter?

Er begynnerstudenten ved universitet blitt dummere enn for noen år tilbake?

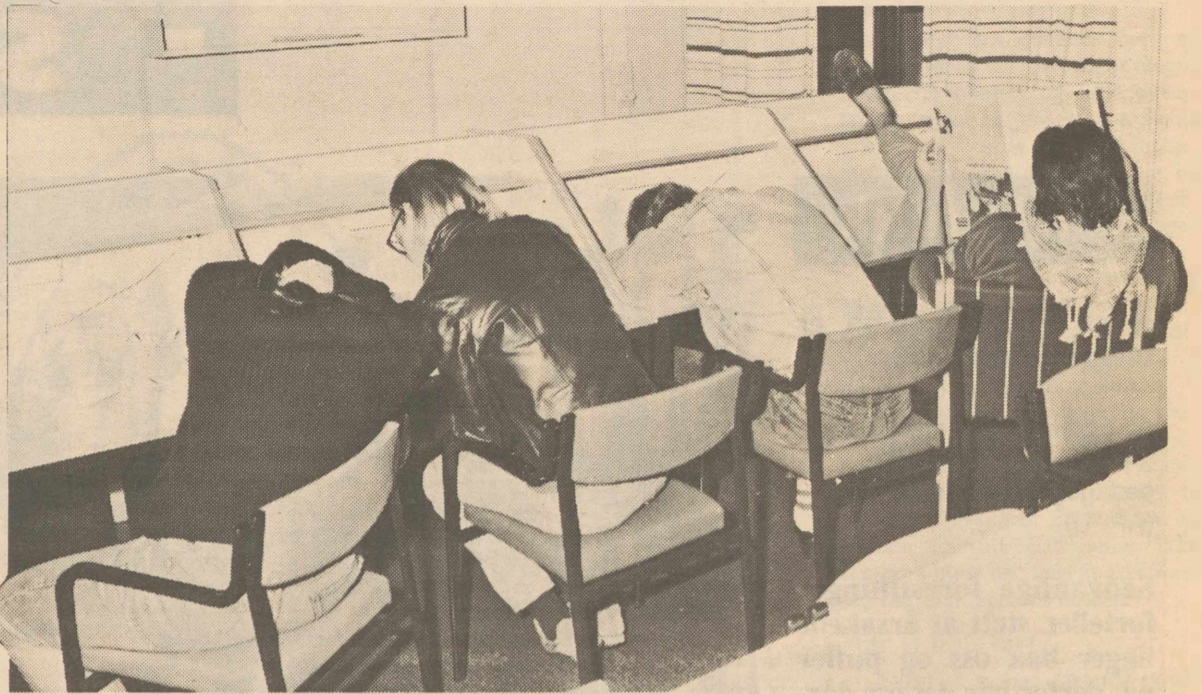
Kommer den høye strykprosenten av at den generelle studiekompetansen er blitt dårligere hos dagens studenter?

I en undersøkelse foretatt i Bergen konkluderte flertallet av universitetslærerne med at den generelle studiekompetansen var blitt dårligere, og dermed kom også de dårlige eksamensresultatene.

Bare 17 % av studentene mente dette var den virkelige årsaken. De pekte på undervisningsmodellen, som de hadde vanskelig for å tilpasse seg.

Over halvparten av studentene ønsket mer tid til diskusjon og samtaler, mer tid til oppgaveskrivning, og et utvidet tilbud av seminarer eller lærerledet kollokvie.

Av Siri S. Berntsen
Roy Østensen (foto)

Sløve studenter fyller lesesalen (Ill. foto)

Foto: Roy Østensen

For nye studenter kan overgangen fra skole til studium by på mange problemer. Ikke alle klarer overgangen. Det første møte med universitetet kan være avgjørende for hvem som fortsetter. Finner studenten seg fort tilrette er det en stimulering, men hvis møtet er problemfylt, kan det være vanskelig å holde motivasjonen.

Tall fra 1986 viser at 24% prosent opplevde stryk, og frafallet etter første semester var på hele 21 prosent.

Hvorfor skjer dette?

Les mer!

Flertallet av universitetslærere mener at studiekompetansen blant studentene er blitt dårligere, og at stryk og dårlige karakterer kan forebygges gjennom skjerpning av opplysningskrav, eller ved at studentene må gjennom kvalifiseringskurs før fagstudiet starter.

Universitetet stiller krav til leseferdighet, evne til notering, sammenstilling av stoff og skriftlig løsning av oppgaver. Det er kanskje et spesielt behov for kurs i lesestudie og skriveteknikk som bør inngå i selve fagstudiet, siden hvert fag har sin genre.

45 timers uke

Men det studenten ser ut til å trenge mest hjelp til, er å forandre gamle studievaner og forstå hva et

universitetstudium virkelig krever. På den måten kan studentene lære å utnytte tiden mer effektivt.

Hvor mye tid den enkelte bruker til studier varierer, men heltidsstudenten er i gjennomsnitt ikke oppe i et normalt ukeverk på 37,5 timer i uka, før de er kommet opp på "seniornivå".

Lærerne i jus mener jusstudenten bør bruke 43-45 timer i uka på studier - og at også lørdagen bør være studie-dag. På jusstudiet brukte gjennomsnittsstudenten på 1. avdeling 32 timer i uka til studiene sine. Det viser seg at de studentene som har en organisert studiemåte ikke har problemer med å holde en fast rytme i lesing og studier fra dag til dag. De er effektive og har få vansker med å starte sitt daglige arbeid. De studentene som ikke har en organisert studiemåte har problemer på disse områdene.

Dårlig undervisning

Hva mener så studenten selv er årsaken til stryk, dårlige karakterer og avbrudd i studier?

De fleste studentene har optimistiske forventninger til karakterene når de starter studiet, men etter allerede to måneder var 50 % usikker på om de var "i rute", eller ville være i stand til å fullføre. Bare 14% av disse mente det kom av for dårlige forkunnskaper.

Noen studenter reagerte på at pensum var for stort, og noen mente kvaliteten på undervisningen var for dårlig. Her kom det fram at bare 25 % av studentene mente undervisningen var bedre enn på videregående, mens hele 37 % mente den

var dårligere! Studentene syntes også at foreleserne ikke viste den store forståelsen for problemer i arbeidet, noe som kom til uttrykk ved at bare 12% brukte tilbudet om rettleiding.

Over halvparten av studentene ønsket mer diskusjon og samtaler, mer oppgaveskrivning og et bedre

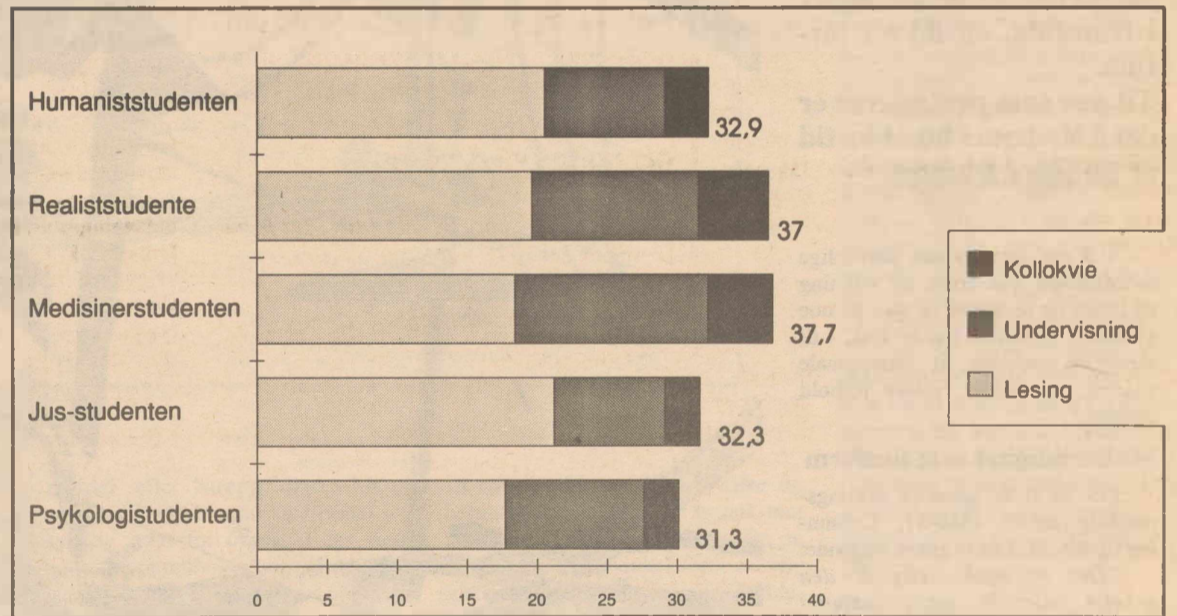
tilbud av seminarer eller lærerledet kollokvie.

Studentenes konklusjon var at gjennom deltakelse i undervisning, og ved bruk av skriftlige oppgaver kunne nivået høynes. Men det krevde tilhørighet og trygghet i mindre grupper med fast møtetid, fast oppsatt arbeidsprogram og faglig veiledning. Det var spesielt ved de

åpne studiene at behovet for dette var sterkest.

Studenten leser for lite. En av konklusjonene som kom fram etter en undersøkelse fra Universitetet i Bergen.

Medisinerstudenten var den eneste som studerte til et normalt ukeverk, på 37,5 timer i uka.

Av figuren ser vi at medisinerstudentene i Bergen leser mindre enn både real-, jus- og humaniorastudentene, likevel har de totalt flere antall studietimer i uka. Grafikk: K. F. Grafiske

Er egentlig studentene dumme?

Illustrasjon: Inger Ekrem

FRAMTIDA

- som årsak

Kronikk

Kom i hu at fortid er tidligere framtid.

Av Edmund Edvardsen, leder for Avdeling for praktisk-pedagogisk utdanning (APPU).

Sedvanlige forestillinger forteller støtt at årsakene ligger bak oss og puffer på, derfor går det oss dårlig, og derfor går det oss bra. Det er fortida som bestemmer nåtida, vi er underlagt fortidas herredømme.

La oss snu på flisa og påstå tvert om: Det er framtida som bestemmer nåtida, - "årsaken" til at det går elever og studenter skeis eller strålende ligger i framtida, og ikke i fortida.

Til den som protesterer er det å si: kom i hu at fortid er tidligere framtid.

La oss dermed snu sedvanlige forestillinger om årsak og virkning på hodet og se om vi får øye på noe uventet. Vi holder oss til folk, - til elever og studenter, til intasjonale vesener, og holder fysiske forhold utenfor.

Midlertidighet som livsform

Fra en ti år gammel stortingsmelding (nr. 45, 1980-81: Utdanning og arbeid) kan vi sakse følgende:

"Det er også viktig at den enkelte allerede etter avsluttet grunnskole kan velge mellom videre skolegang eller arbeid, uten at valget blir endelig. Vi må unngå en situasjon hvor skolegang opp til 18-19-årsalderen vil bli oppfattet som obligatorisk av de fleste." (s.9)

Departementet anbefalte m.a.o. det ikke-endelige valg, den foreløpige tilpasning, som samfunnets tilbud til sine nykommere. Denne anbefaling kom ikke i en situasjon hvor "endelige" valg enda var en utbredt mulighet, men i en tid hvor midlertidigheten som tilpasningsform var på god vei til å bli allemannseie blant nykommerne.

Tendensen har fortsatt i 80-årene. Hvis vi sier at det ikke-endelige valg ikke bare uttrykker "frihet", men også anonymisert framtid, eller sterkere; framtidsløshet, - så gir det mening å påstå at framtidsløsheten har økt kraftig på åtti-tallet. Nykommeren vet mindre om hvor han skal og derfor også langt mindre om hvem han er.

Samfunnets påtrykk

Denne form for uvitenhet og villrede om framtida slår tilbake på nåtida. De unge er nåtidige i sitt uklare og sjansbetonte syn på framtida. Og de er det som skoleelever og studenter. For vi har ikke unngått en situasjon "hvor skolegang opp til 18-19-årsalderen vil bli

Veien fra ung til gammel i et fiskevær preges av en nærhet til omgivelsene. Hvordan er det så i dag? Har det oppstått en avstand mellom ungdommen og samfunnet for øvrig? Tar ikke unge mennesker nok del i jordnære samfunnsoppgaver, og er skolen bare et dårlig substitutt?

Foto: Oddgeir Sagerup

oppfattet som obligatorisk av de fleste." De unge har oppfattet samfunnets påtrykk: Skole og utdanning er allfarveien til en framtid som gir uklare beskjeder, men samtidig valker og fomler fler og fler av dem seg gjennom skolesystemet. Vi kan nå snakke om masseuniversitetet i stedet for eliteuniversitetet. Og vi kan tolke det som noe positivt: Endelig har massene fått adgang, noe som gagnar kunnskapssamfunnet. Men det kan også tolkes slik: Nå er universitetet blitt reservearena for horder av unge som - "i nåtid er sin egen ubestemte framtid."

Med andre ord: Den funksjonelle desintegrasjonen (oppløsning/forvitring) tvinger de unge stadig lenger opp i utdanningsnivåene. (Eksempel på funksjonell integrasjon er ungdommen som samtidig med at han/hun går på skole, også tar del i arbeids-

oppgavene på det lille fiskeværet. Funksjonell desintegrasjon er derved det motsatte, nemlig en betegnelse på uklarhet og avstand til samfunnet. Vedkommende er ikke innlemmet i samfunnets arbeidsoppgaver). Mer og mer levetid er blitt overført fra funksjonell integrasjon til utdanning. Levetid er blitt litt "til overs" og satt i parentes.

Hva ungdom i 90-åra trenger er ikke først og fremst muligheten til å unngå "endelige" valg. Denne muligheten har de til overmål. De rammes av den. Hva de derimot synes å trenge er muligheten til å gjøre langsiktige og pålitelige valg hvor framtida kommer deres målbevissthet i møte. Det mange av dem behøver er sikt og rimelig sikkerhet. Det "endelige" valg er heller mangelvare i nasjonen, enn en fare vi må sikre dem mot.

Utdannings- eller det såkalte

kunnskapssamfunnets pensum er for de unge stort sett et andrehands pensum som skal tilegnes uten adgang til funksjonelle førstehånds kontekster (sammenhenger). Det går dårlig. Det går instrumentelt. Det rekker såvidt til eksamen for noen, og for andre ikke.

Ungdommens hus.

Ved siden av sitt andrehands pensum forsøker de unge å leve et førstehånds liv. De gjør det på alle utdanningsnivåer. De bygger seg et "Ungdommens hus" i skolens hus. De bringer ungdomsrollen med inn i elev- og studentrollen og stjeler dermed tid fra samfunnets utdanningsprosjekt. I elevrollen er de ofte medløpere, mens de i ungdommens hus er deltakere. I noen grad gir dette fravær fra timen, men det gir oftere fravær i timen. I dette tilfellet snakker vi om "fravær" som til-

stedeværelsesform. Da henvende lærere og bøker seg til døde ører og sløve blikk, eller rettere: Til ører og blikk vendt annetsteds.

De unge har altså fremfor seg et langt liv som må leves på kort sikt. De lever det som medløpere i utdanningsystemet, stilt overfor en ubestemt framtid, og som deltakere i Ungdommens hus. Dette gir midlertidighet som livsform. Studentøkingen må også sees på denne bakgrunn: Den anonyme framtida og dens medløpere er kommet på besøk.

Hva kan gjøres?

De unges eget førstehånds prosjekt, - Ungdommens hus (som spiller vegg med samfunnets forbrukssfære), forklarer i noen grad de unges medløperi og fravær som tilstedeværelsesform. En annen samvirkende forklaring er de unges underskudd på førstehånds funksjonelle samfunns erfaringer som kunne gi mening til andrehandspensa (skolen). De har altså overskudd på førstehånds erfaringer som er til plage for læringsprosjekt, - og underskudd på førstehånds erfaringer som kunne puffe læringsprosjektet framover.

Med andre ord: De unges funksjonelle desintegrasjon gir et underskudd på erfaringskunnskap som kunne samspille med forskningsbasert kunnskap.

En strategi kunne være å utdanningssystemet, helt til topps, gjør seg møye med å skaffe elever og studenter et visst forråd av samfunnsfunksjonelle erfaringer nær sagt for eget bruk.

En annen strategi er "ta selv kritikk" på utdanningssystemet, monopolisering av kunnskapssamfunnet. Her heter det grovt sagt at kunnskap er det som den formelle utdanningen formidler og "kunnskapssamfunnet trenger - som om ikke ethvert samfunn, også de såkalte primitive, er og har vært kunnskapssamfunn! På dette punktet heter det eksemplarisk i den ferske NAVI-utredninger "Nybrott og gjenreising."

"Ett av målene for nordnorsk samfunnsforskning må være å gjøre reise respekten og aktualiteten erfaringsbasert kunnskap, og finne koblinger mellom denne og tradisjonell forskningsbasert kunnskap (s.16).

Deltidsstudenten

En tredje strategi kunne være å se deltidsstudenten fra en annen kant; Som deltidsarbeider skaffet han seg funksjonelt integrerte erfaringer. Denne innsikten kan kobles med den førstnevnte strategien og med økt offentlig bidrag til studentøkonomien.

En fjerde strategi ville være yrkesorienterte flere studietilbud for utdanningsøkende. Derved ville de få se framtida i en mer presis utgave og som studenter fungere målbevisst som i profesjonsstudiene.

En femte mulighet er å gjøre bredt framstøt når det gjelder etterutdannelse. Etterutdannelse er i den heldige situasjon at de kommer fra en funksjonell kontekst som de skal tilbake til.

I tillegg til de nevnte finnes en sjette hovedstrategi som angår bevisstheten; Universitetspedagogisk oppmerksomhet. Vi kan ikke avhende eliteuniversitetets pedagogikk i masseuniversitetets epoke, og skrive ikke "med viten og vilje....."

NÅR MAT BLIR ALT

Man kan ikke gi samfunnet og dets forkvaledede skjønnhetsideal alene skylden for sykdommene anorexi og bulimi. Men det er liten tvil om at massemediens verdinormer og snevre oppfatning av hva som er vakkert, har mye av skylden for at mange kvinner befinner seg i spiseforstyrrelsens forfase der lav selvtilitt, "jo-jo-vekt" og skyldfølelse hersker.

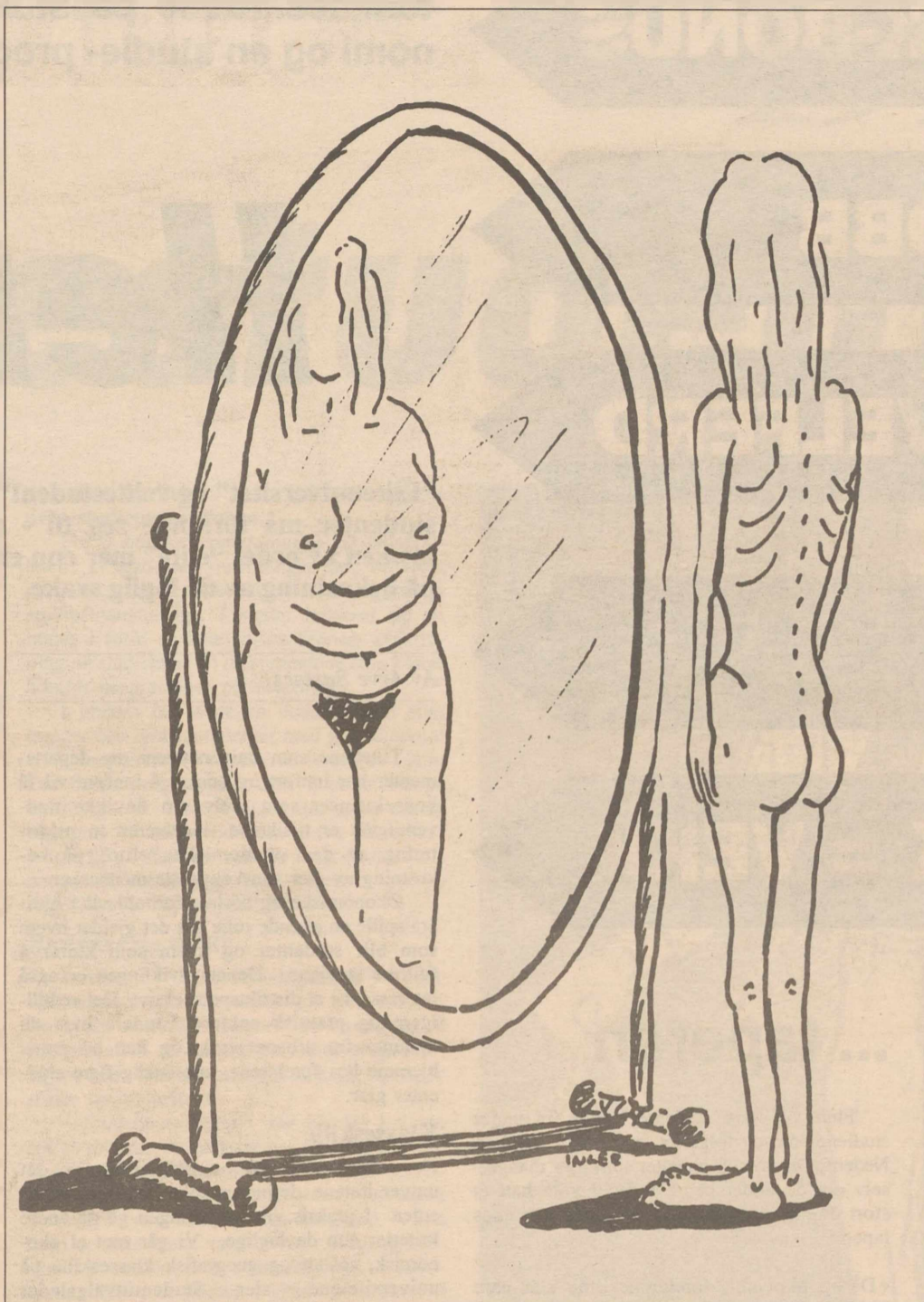
Av Kristin R. Kjellevold
Inger Ekrem (Illustrasjon)

Helene Laurvik og Edith Fahre er to medisinerstudenter som i vår sendte ut et spørreskjema om spiseforstyrrelser til alle kvinnelige studenter ved Universitetet i Tromsø. Responsen på undersøkelsen var stor. Hele 84% av de spurte sendte tilbake ferdig utfylt skjema, og vitnet på den måten om at interessen for vekt og utseende, kropp og slanking er stor blant jenter som streber etter en universitetsutdannelse.

Og kanskje nettopp blant dem. Laurvik og Fahre antyder nemlig en sammenheng mellom spiseforstyrrelser og egenskaper som

får jenter til å studere. Som det heter i undersøkelsen: "Generelt kan man si at de (jenter med spiseforstyrrelser) gjerne blir betraktet som "flinke", snille og svært plikt-oppfyllende. De har gjerne høye ambisjoner og stiller store krav til seg selv. De fungerer ofte godt intellektuelt."

Påstanden underbygges av tall de to medisinerstudentene finner til dels alarmerende. Av 1253 spurte, svarte 53,6% at de ønsker å redusere vekten, mens 40,5% hevder at de er misfornøyd med kropp og utseende. På spørsmål "om du p.g.a ditt forhold til mat føler deg lite verdt" svarer 11,7% bekræftende, mens 10,5% oppgir at de har problemer

Slik en anorektiker ser seg selv

med å konsentrere seg om selvstudier av samme grunn.

I grenseland

Likevel synes Laurvik og Fahre at det mest oppsiktsvekkende og skremmende ved svarmaterialet er at så mye som 22,1% av de spurte svarer ja på spørsmålet: "Synes du selv du har noen problemer i forhold til spising?"

Tallet viser at en stor del av de kvinnelige studentene oppholder seg i grenseland mellom symptom og sykdom. 4,7% og 0,4% blir betegnet som henholdsvis bulemikere og anorektikere.

Blant de som selv synes at de har problemer finnes alle grader av spiseforstyrrelser. De som ikke kommer under betegnelsen anorektiker eller bulemiker, sliter også med forstyrret spiseadferd, sosiale hemninger og lavt selvbilde.

Det ser ut til at problemene avtar med alderen - uten at det gir noen stor grunn til letelse. For bak tallene som viser at yngre studenter er hardere rammet enn de eldre, skjuler seg nok også det faktum at spiseforstyrrelser blir en stadig mer utbredt lidelse.

Anorexi og bulimi

Rapporten "Spiseforstyrrelser blant de kvinnelige studentene ved Universitetet i Tromsø våren 1990" er resultatet av Edith Fahre og Helene Laurviks undersøkelse. Her blir bulimi definert som periodisk overspising som etterfølges av viljemessig oppkast, bruk av avførings-

middel eller streng diett. Mens anorexi betegnes som en tilstand av sykkelig frykt for overvekt der man nekter å opprettholde normal kroppsvekt og føler seg tjukk selv om man er utmagret.

Interessegruppa for kvinner med spiseforstyrrelser (IKS) antar at 90.000 norske kvinner og 10.000 menn lider under en av tilstandene. Anorexi oppstår helst i svært ung alder. En av grunnene til at såpass få av studentene ved universitetet får diagnosen "anorexia nervosa" er at ofre for denne sykdommen blir så svekket at de sjelden har kapasitet til å tenke på annet enn sin strenge diett, og slett ikke orker å studere.

Bulimia nervosa er en langt vanligere lidelse. Den syke opprettholder gjerne normal kroppsvekt og ser ikke så dårlig ut som en anorektiker. Likevel er lidelsen svært alvorlig både psykisk og kroppslig.

For bulemikerne handler ikke det ukontrollerte matinntaket om sult, men om å fortrenge vanskelige følelser. Bulimi fører ofte med seg mer skam og skyldfølelse enn anorexi, forteller Helene Laurvik, fordi bulemikerne kan betraktes som "mislykkede" anorektikere. De greier ikke å følge en så streng diett som de ønsker, og forsøker på alle måter å bli kvitt maten igjen når trangten til å spise har tatt overhånd.

Oppvekstvilkår

Det hersker uenighet blant fagfolk om årsakene til spiseforstyrrelser. Enkelte hevder at sykdommene har klart fysiske årsaker,

så som endringer i stoffskifte og hormonbalanse. Men det er nok mer populært å beske problemet fra en psykologisk synsvinkel fordi enkelte trekk ved oppvekstvilkårene til bulemikere og anorektikere er karikaturistiske.

Helt kategorisk kan man si at det har blitt stilt store krav til anorektikere og bulemikere, og at kjærligheten fra hjemmet har vært betinget av prestasjon. De er gjerne følelsesmessig usikre og har et sterkt behov for å bli akseptert. Slanking er et middel til å styrke selvfølelsen, og tanker som: "Bare jeg blir tynn så blir alt så mye bedre", er vanlige.

I tillegg presses de av samfunnets strenge krav om et smektert utseende, og av vissheten om at "tjukt" er latterlig og uakseptabelt.

Reaksjonene overfor denne

urettferdigheten demmes opp, og sammensuriet av prestasjonsangst, udefinerte følelser og også pubertetens frigjøringsprosess kan boble over i en sykkelig oppmerksomhet omkring mat, kropp og utseende og et sterkt behov for å beholde kontrollen - i hvert fall over sin egen kropp.

Det ser også ut til at personer fra alkoholiserende, voldelige og "ukjærlige" hjem, i tillegg til aktive idrettsutøvere, har ekstra stor sjanse for å bli rammet av spiseforstyrrelser.

Men det er selvfølgelig vanskelig å si noe helt "sant" om de psykologiske årsakene til en sykdom som rammer så mange, spesielt ut fra et spørreskjema. Edith Fahre og Helene Laurvik har heller ikke forsøkt å gjøre det, men konsentrerer seg om å kartlegge problemet.

Har vi blitt lurt?

Siden så mange faktorer spiller inn i sykdomsbildet kan man ikke gi samfunnet og dets forkvaledede skjønnhetsideal alene skylden for lidelsene anorexi og bulimi. Men det er liten tvil om at massemediens verdinormer og snevre oppfatning av hva som er vakkert, har skylden for at så mange kvinner befinner seg i spiseforstyrrelsens forfase der lav selvtilitt, "jo-jo-vekt" og skyldfølelse hersker.

I USA hevdes det at 90% av alle 18 åringer mener at de er for tjukke og misliker sitt eget utseende. Ved enkelte amerikanske universiteter mener man at halvparten av de kvinnelige studentene lider av spiseforstyrrelser.

Derfor virker det innlysende at syndebukken finnes i det vi har felles med USA og den vestlige kultur for øvrig, nemlig ideen om den 180 cm høye og 45 kg lette kvinnen som har suksess både hjemme og i jobben og som stadig smiler like ulastelig uten å vise tegn til verken aggressivitet eller opprør.

Det er verdt å stille spørsmålsteget ved hvem som har lurt oss til å tro på dette idealet. Ligger det i menneskets natur å stadig strebe etter det uopnåelige, eller står industrien og reklamebyråene i bakgrunnen og gnir seg i hendene over økende salg av slankepulver og joggesko?

Ikke alene

Det er lett å gi samfunnet skylden for problemene, men samfunnet er vanskelig å forandre. Heldigvis finnes det løsninger også på det individuelle plan.

"Snakk om det" er rådet fra Helene Laurvik og Edith Fahre. Fortell en venn om problemet, oppsøk lege eller psykolog hvis det blir for ille, og ring gjerne til "interessegruppa for kvinner med spiseforstyrrelser" på telefon 02-332069.

For dem det gjelder er det viktig å innse at de har et problem - og at de ikke er alene om det!

Helene Laurvik og Edith Fahre

DÅRLIG LÅN

FLINK-BISK-BONUS

DELTID JOBB

MINDRE VELFERD

LUKking

3 x STRYK = VEKK

... taperen

Flere og flere studenter faller fra under studiene som en følge av stadig flere årsaker. Nedenfor er noen momenter som gjør mange - selv om de under bedre forhold ville hatt et stort faglig potensiale - til universitetenes tapere:

- Dårlig økonomi, foreldrene dine kan bare hjelpe deg i liten grad
- Har deltidsjobb
- Lite sosialt veltilpasset, problemer med å få venner
- Dårlige lesevaner
- Problemer med studiene, selv om studiekapasiteten under bedre forhold ofte er meget god
- Psykiske eller fysiske problemer
- Kommer fra distriktet

90-tallets student er en japp fra 80-årene: Flere vedtak på universitetene og forslag i statsbudsjettet strør roser på veien til de allerede vellykkede studentene. Samtidig strammes tomme skruene på studenter med dårlig økonomi og en studie-progresjon som ikke er helt

Her er

“Eliteuniversitet” og “elitestudent” vil i løpet av nitti-åra bli begreper studenter må forholde seg til - og leve med. Samtidig innebærer bruken av ordet “elite” mer enn en satsing på de flinkeste studentene på bekostning av de faglig svake.

Av Arve Bartnes

Tiltakene som universitetene og departementer har innført og ønsker å innføre vil få konsekvenser som -selv om de ikke nødvendigvis er tilsiktede - innebærer en prioritering av den økonomiske “elite” på bekostning av mer vanskeligstilte mennesker.

Økonomiske og sosiale forhold vil i nitti-åra spille en økende rolle når det gjelder hvem som blir studenter og hvem som klarer å fullføre studiene. Denne utviklingen er også interessant i et distriktperspektiv: Det er billigere og praktisk enklere å studere hvis du kommer fra urbane strøk, og kan bo gratis hjemme hos foreldrene, noe stadig flere studenter gjør.

Klasseskille

—Det satses på en utskjalting av det universitetene definerer som “dårlige” studenter. I praksis vil utskjaltingen gå på andre kriterier enn de faglige. Vi går mot et økonomisk, sosialt og geografisk klasseskille på universitetene, sier Studentutvalgsleder Øystein Berglund. Studentrepresentant i universitetsstyret, Eirik Malnes, sier det så sterkt: —Universitetene innfører nå elitetenkning-ideer, mens resten av samfunnet går tilbake til parolen om lik rett til utdanning. Lokalt holder det engang så røde Universitetet i Tromsø på å utvikle seg til en broilerfabrikk som støtter de svake studentene ut i det ytterste mørket.

Her følger en oversikt over momentene som gjør studentlivet lettere for de som alle-

rede har det bra, og tyngre for de som allerede har problemer:

Kynisk

Som landets eneste universitet gjennomfører UiTø tre-ganger- regelen på eksamen får du aldri ta den om igjen. Regelen rammer også studenter som står, men som er avhengige av å forbedre karakteren for å komme inn på mellomfag eller hovedfag.

Denne regelen er meget omdiskutert, og alle universitetene gikk bort fra den i 1982.- Vedtaket vitner om en kynisk holdning til studenter. Nødvendigheten av å gjeninnføre regelen er overhodet ikke dokumentert. Det eneste tallmaterialet som ligger til grunn er en student som meldte seg opp til eksamen 37 ganger uten å møte opp eller melde frafall. Slike ekstreme unntak må ikke få lov til å avgjøre universitetsadministrasjonen praksis på området. Forslaget har heller ikke vært ute til høring på instituttene. For en del studenter kan regelen føre til store problemer, selv om administrasjonen sier den vil håndheves på en liberal måte. Jeg vil oppfordre studenter som stryker tre ganger om å melde seg opp til eksamen med begrunnelse i universitetslovens paragraf 45: Alle som er registrert ved et Universitet kan melde seg opp til eksamen i fag som ikke fordrer obligatorisk undervisning o.l, sier Eirik Malnes.

—I stedet for å fjerne problemet, fjerner universitetet et symptom: Universitetet burde heller arbeide for å forbedre studentenes rammebetingelser, som f.eks mangelfull vei-

Deltidsarbeid skader studiene

Av Arne Hauge

Overfor Utopia opplyser sentrale studentpolitikere at forverringen i lånevilkårene vil skape en situasjon der ennå fler studenter vil nærme seg arbeidsmarkedet. Det fryktes at dette vil skape problemer for de mange arbeidsledige, siden studentene på denne måten opptar en ikke uvesentlig del av arbeidsmarkedet.

“Du skal jo leve også” er navnet på en brosjyre utgitt av Studentsamskipnaden. Her finnes samlet alle de ulike velferdstilbudene som gis av og for studentene ved Universitetet. Mulighetene er mange, tilbudene strekker seg fra dykking til studentpolitikk. I lys av dette rettes det nå skarp kritikk mot de nye innskjerpingene som rammer studentene. Det hevdes at mulighetene for “å leve” blir vesentlig forverret. Fra ulikt hold strømmer det på med forespørsler overfor studentene om å ta del i student-sosial virksomheter. Fra før viser det seg at mange studenter vegrer seg mot rekruttering, da de frykter å bli fanget inn i tilbud

som kan vekke deres engasjement. Engasjement krever tid, hevdes det, og at det nettopp er den tilgjengelige tid det med de nye innskjerpingene vil bli ennå mindre av.

Utopia får opplyst at den økende andelen av deltidsarbeidende studenter har en annen ulempe, nemlig at den opptar studieplasser som kunne vært ledige om studentene hadde hatt muligheten til full studieprogresjon. Og selv om progresjonen er normal, er ekstraarbeidet med på å gi studentene ett dårligere grunnlag til å ta fatt på høyere grads studium.

Mistrivsel

Det er også liten tvil om at deltidsarbeidet skaper en distanse mellom studenten og Universitetet. Denne mangelen på kontakt og sosial omgang med sine medstudenter, vil skape grobunn for sosial mistrivsel. I neste omgang kan dette gi seg utslag i psykisk ubalanse og stress. Muligheten til å ta arbeid ved siden av studiene må være et tilbud den enkelte tar på seg fordi vedkommende selv ønsker midler til øket forbruk, hevdes det, ikke fordi det er påkrevet for å overleve.

Stadig flere blakke studenter. (Ill. foto)

Foto. Roy Østensen

strømlinjeformet. Med forrige ukes vedtak i Universitetsstyret om innføring av tre-ganger-regelen på eksamen, fører Universitetet i Tromsø holdningsmessig an i 90-talls-racet mot de svakeste studentene blant oss, mener studentpolitikere.

**STATS-
BUDSJETTET**

1991

elitestudenten

ledning, dårlig undervisning, få lesesalsplasser, eksamensangst og dårlig studiefinansiering. Slike problemer vanskeliggjør situasjonen for studenter som under bedre forhold ville gjort det bra. Universitetet gir gjennom denne kyniske regelen et signal til studenter med problemer at de ikke passer i systemet, sier Eirik Malnes, som stemte mot forslaget.

Det sendte sjokkbølger gjennom det studentpolitiske miljøet da det ble kjent at vedtaket, som ble fattet med fem mot fire stemmer, ble støttet av den andre studentrepresentanten i styret.

Stengte dører

Stadig flere fag lukkes eller innfører karaktersperr på hovedfag ved "landets eneste åpne Universitet".

Utenom de profesjonsrettede studiene som f.eks. medisin og fiskerifag er følgende fag lukket eller adgangsbegrenset: Jus 1. avdeling er lukket, og det er karaktersperr på opptak til 2. avdeling. Fem-seks vektallsemner er lukket ved Institutt for Biologi og Geologi. Det samme gjelder flere vektallsemner ved Institutt for Matematiske Realfag (IMR). Det er også innført karaktersperr på alle hovedfag ved IMR og ved Institutt for Samfunnsvitenskap. Studentpolitikere frykter at også flere fag på mellomnivået vil bli adgangsbegrenset i løpet av forholdsvis kort tid.

—Det er ingen dokumentert sammenheng mellom karakternivået på de lavere nivåene og hovedfag. Tvert om, det viser seg ofte at studenter som er lite faglig engasjerte på lavere nivå slår til på hovedfag når de får fordype seg i et emne som interesserer dem. Karakter-sperr er med andre ord helt mislykket når det gjelder å få fram de dyktigste studentene, sier Eirik Malnes.

Dårligere kår

I sitt forslag til statsbudsjett hevder regjeringen Syse at de forbedrer studiefinansieringa. I virkeligheten sakker studentene akterut når det gjelder levestandard. Norge har i dag den dårligste studiefinansieringa i Skandinavia.

—Utdanningsminister Einar Steensnæs lopper Statens lånekasse for 230 mill. kroner i årets statsbudsjett. Pengene kunne vært brukt til å senke renta på studielånet med en prosent. Dette er regelrett ran, sier leder i Norsk Studentunion, Øystein Aasen Ramseng.

Gulrot

Som en følge av den dårlige studiefinansieringa jobber stadig flere studenter deltid. Seksti prosent av studentene har i

dag deltidsarbeid. Dette går selvsagt ut over studieprogresjonen.

For å minske opphopningen på universitetene av studenter som trenger lang tid fordi de jobber deltid, forbedrer ikke regjeringa studiefinansieringa. I stedet lanserer de en bonus i form av atten tusen kroners avskrivning på studielånet til de studentene som klarer å holde progresjonen på hovedfaget.

I praksis blir dette en bonus for de som trenger den minst; studenter med god økonomi - via for eksempel velstående foreldre - som kan holde progresjonen uten å bruke tid på deltidsarbeid. Mange studenter med dårlig økonomi vil miste bonusen siden de bruker lengre tid på studiene nettopp fordi de må tjene penger til det daglige brød. Den borgerlige regjeringa tar skjenn i feil hånd.

Rammer de svake

Denne "snill-bisk-bonusen" for rikmanns-unger lanseres på det samme budsjett som innebærer en nedgang i tilskuddet til sosial velferd blant studenter. Igjen blir studenter som virkelig trenger støtte nedprioritert.

—Studentene faller i dag utenfor lov om sosial velferd. Vi må klare oss med det tilbudet vi har gjennom Studentsamskipnadens sosialtjeneste. Et tilbud som studentene i hovedsak finansierer selv, sier Øystein Berglund. —Det har i de siste årene vært en reell nedgang i tilskudd pr student over statsbudsjettet. I 1990-kroner fikk hver student i 1984 450 kroner. I 1990 fikk studentene 225 kroner, i 1991 legges det i statsbudsjettet opp til en ytterligere nedgang, sier Øystein Berglund.

Vanskelig for foreldre

To og tyve prosent av studentene har barn. Statsbudsjettet nedprioriterer studentboliger, men bevilgningene til studentbarnehager kommer bra fra det, på papiret.

På grunn av for få barnehageplasser klarte imidlertid studentsamskipnadene bare å nyttiggjøre seg av halvparten av de avsatte midlene ifjor. Årsaken til dette er at bevilget beløp pr barn er for lavt. Det eksisterer ikke så mange studentbarnehageplasser at samskipnadene greier å bruke den totale bevilgningen på 40 mill. kroner så lenge satsene pr. barn er fastlåst. Det er grunn til å tro at dette vil bli et problem også til neste år. Resultatet for studenter med barn kan bli at de må betale tre tusen kroner hver måned for barnehageplassen. Hvilken student har råd til det uten å jobbe deltid?

Og dermed mister mange studieprogresjonen... og rikmanns-unge-bonusen, sier Øystein Berglund.

Vinneren...

Det stilles harde krav til studentene på nitti-tallet. Mange av kravene er det ikke bare opp til deg selv å tilfredstille, så som foreldrenes økonomiske status. Tilfredstiller du kravene nedenfor står du godt rustet til å møte studenttilværelsen i dette tiåret:

- Ressurs-sterk
- God økonomi, takket være velstående foreldre.
- Bor hjemme
- Har ikke deltidsjobb
- Faglig dyktig.
- Gode lesevaner
- Sosialt veltilpasset, kamerater som støtter deg
- Ingen psykiske problemer
- God helse
- Ingen barn

Sosialtjenesten

Ta kontakt hvis du trenger råd og veiledning ved personlige og sosiale vanskeligheter eller studieproblemer som ikke er faglige. Du kan også be om informasjon av forskjellig art og få vite hvor du skal henvende deg i helse- og sosiale spørsmål og juridiske saker.

For norske studenter:
Sosialkonsulent Ann Torunn Olsen
Kl. 09.00 - 15.00 alle dager untatt torsdager.

Sosial consult for foreign students:
Ane-Marie Hektoen
The office is open from 09.00 - 15.00 monday, tuesday and wednesday.
Appointment can be made either in person or on the telephone. Call 75 025.

Husk å benytte deg av HELSEFONDET, som gir deg delvis dekning av utgifter til tannbehandling, briller og linser, fysioterapi og andre helsemessige utgifter. Se etter reglementet som er oppslått på tavler rundt om på instituttene.

Psykolog: Henvend deg til sosialtjenesten vedrørende informasjon om psykologitjenesten.

STUDENTPRESTEN

Dagfinn Magnus er ansatt av Den Norske Kirke for å arbeide blant studenter og ansatte ved Universitetet og høgskolene i Tromsø. Presten er åpen for samtaler om religiøse-, personlige-, og sosiale problemer, samt faglig-teologisk rådgivning

Kontor i Brevika (IMR-biblioteket),
tlf. 44 097, priv. 58 065

Universitetet sløser

I "Uniternt" oktober -89 uttalte rektor ved UiTø, Ole Danbolt Mjøs: "Universitetet må bli et miljøuniversitet!" Han setter videre sin lit til SEMUT-senter for miljø og utviklingsstudier i Tromsø. Dette startet opp sitt arbeid våren 1989 og har siden da arrangert en ide-dugnad. SEMUT's hovedprosjekt er ellers å skaffe midler til daglig leder.

Av Anette Haraldsen

Foto Elisabeth Rønbech Myrvang

Hvert år forbrukes det ca. 100.000 tonn i kontor og trykkepapir. Universitetet i Tromsø bruker tilsammen 100 tonn papir i året. Av dette går det ca. 10 mill. ark (50 tonn) til kopi og printere, 26 tonn papir i utgående post, 21.600 darsruller (8 tonn) og 3.600 handtørkeruller (5 tonn) i året.

På de forskjellige kantinene blir det tilsammen brukt 400.000 isoporbegre, 1 mill (500 kg) teskjeer, 4 mill. (1.000 kg) servietter og 25.000 papptallerkner.

Som et "miljøvennlig universitet" burde vel strengt tatt papirartiklene som blir brukt, vært miljøvennlige. Dette er ikke tilfelle.

Miljøpapir ikke pent nok

Når det gjelder utgående post og servietter er dette klorbeika, hvitt papir. På markedet finnes det både RS-papir og forskjellige typer miljøpapir som er fullt brukbare til disse formål. Til eksempler kan nevnes Hippopotamus AS's 100% resirkulerte papir, som bl.a. egner seg godt til utgående post.

Hva er så grunnen til at det brukes hvitt papir? Innkjøpsavdelinga ved universitetet - representert ved Arnfinn Heitmann, svarte at det var av utseendemessige årsaker. Det var ikke representativt nok å bruke miljøpapir ved utgående post.

Når det gjaldt servietter, var svaret det samme i kjøkkenavdelinga, representert ved Asbjørn Storaaker. Ville studenter og ansatte bruke "brune" servietter? Han hadde imidlertid ikke foretatt noen under-

søkelse på dette.

Grunnen til det store forbruk av isoporbegre, plast teskjeer og papptallerkner er at folk ikke leverer det tilbake til kantina.

Isoporbegrene, som er produsert i England, skulle visstnok være

garantert "ozonfriendly". Å finne ut hva som er miljøfarlig i dagens samfunn, er en stor og uoversiktlig oppgave. Derfor er det vel så viktig å kutte ned på overflødig bruk av forbruksvarer, som å velge miljøvennlig.

En oppfordring må derfor være å boikotte isoporbegre, og heller ta med kopp selv.

Farlig tavletusj

I tillegg til at vi sløser med papirartikler, sitter vi faktisk på

skolepultene og puster inn gift hver dag. De hvitevarene som blir brukt i de fleste undervisningsrom, må det brukes tusj for å skrive på. Disse tusjene er giftige. En lærer ble faktisk så syk av å bruke disse tusjene, at vedkommende ikke kunne jobbe med disse. Det ble derfor vedtatt at i rom uten vinduer skal den tradisjonelle grønne typen kritt brukes på 2/3 av tavla.

Hvorfor ikke resirkulert?

Utopias medarbeider tok turen opp på kopiavdelinga. Frode Lien kunne opplyse at de bruker 80% treholdig papir (produsert av fysisk nedmalte trestokker) De resterende 20% var trefritt papir (produsert av Cellulose, dvs. kjemiske oppløste treflis) Trefritt papir vil som regel kreve en større tremasse en treholdig papir, og blir bleika med klor. Det papiret de brukte på kopiavdelinga krevde 25% mindre klor enn vanlig.

Da jeg spurte hvorfor de ikke brukte RS-papir, strømmet det på av svar, papiret ble ikke produsert i Norge, det egnet seg ikke for arkivering og kopi-maskinen var ikke særlig glad i det.

Sunn loff!?

Frode kom dessuten med en historie fra USA. Etter at amerikanerne hadde stappet i seg loff i lange tider, fant de ut at dette ikke var så sunt. Amerikanske brødprodusenter satte dermed i gang en stortilt markedsføring av "sunt grovbrød". Dette viste seg å være brunfarga loff, noe amerikanerne gladelig stapper i seg ennå. Poenget han vil fram til er at vi må ikke gripe tak i alt som det står "miljøvennlig" på. Markedet vet å spille på alt som er moteriktig - med ett eneste mål for øye: å tjene penger!

Svenskt papir

Dette betydde imidlertid ikke at kopiavdelinga hadde gitt opp håpet. De satset nå friskt på et nytt svenskprodusert papir "sweprint uruique". Det er det første garantert klor og trefrie papir av sitt slag produsert i skandinavia. Her benytter man vannstoffperoksyd (vann og surstoff) istedenfor klor-H₂O₂

Stiftelsen for positiv miljømerking, en uavhengig stiftelse, jobber med å rydde opp i jungelen av "miljøprodukter". De undersøker alle salgsprodukter så og si "fra vugge til grav" Det minst miljøfarlige produkt innenfor sin sjanger/gruppe vil få et miljømerke.

Ørndalen - farlig bomiljø

Haag konferansen i Bergen 1990 var en ganske gjennomsnittlig miljøpolitisk farse. Her i Tromsø må man ha svært store skylapper for å ikke se at miljøvern kun gjennomføres i teorien og ikke i praksis.

Av Anette Haraldsen

For fem år siden ble det nedsatt en kommunal komite som skulle behandle spørsmål om ny søppelplass. Man kom fram til at søppel-

forbrenning var tingen. Forbrenningsanlegget skulle ligge i området Breivika-tverrforbindelsen, og gi kraft til å varme opp sykehuset. Ulempen er bare det at forbrenning ikke løser problemet. Det skaper heller nye, for eksempel utslipp av miljøfarlige gasser som dioxiner og furaner. I motsetning til politikere, visste folk i boligområdet om dette. Det ble derfor stor motstand mot forslaget, og forbrenningsanlegg blir ikke satt i drift.

Ørndalen

En rekke områder blir nå omtalt som aktuelle for et forbrenningsanlegg. Særlig Ørndalen har stått i fokus. I tillegg til utsiving av metanogass fra den tidligere, nå gruslagte søppelplassen i Ørndalen, vil sammenblandingen av dioxin og furaner virkelig skape en hyggelig

atmosfære for dere studenter som bor der ute.

Gjenvinning av avfall er den eneste løsningen på avfallsproblemet. Et forbrenningsanlegg i Ørndalen vil i tillegg til å være miljøfarlig, kun være i stand til å ta i bruk halvparten av avfallet.

Kildesortering

Eksempler fra byer med kildesortering tyder på at mengden av søppel som havner på avfallsplassen kan reduseres med 30-50%.

Kristiansand var først ute i Norge med kildesortering av husholdningsavfall. Prøveprosjektet i 1986 der 600 husstander deltok ble en suksess. I år er kommunen den første som innfører kildesortering for samtlige husstander.

Kildesorteringa fungerer slik: Hver husstand har to søppelholdere,

en grønn til papir og papp, og en grå til annet avfall. Glass og batterier kan forbrukerne levere i spesielle containere ved kjøpesentra o.l.

Til tross for store investeringssummer i startfasen, vil kildesortering spare kommunen for utgifter. Det nye renovasjons-systemer gir lavere driftsutgifter til fyllplass fordi avfallsvolumet reduseres betraktelig. I tillegg vil dette gi salgsinntekter.

Resirkulering

I Bodø juni 1989 ble det startet en "miljøbu" Her kunne folk levere husholdningsavfall til resirkulering, samt få opplysninger om miljøvern.

Lignende prosjekter er også satt i gang i Oslo, Moss, Fauske, Nedre Eiker, Jevnaker, Båtsfjord og forskjellige kommuner i Rogaland.

I Stavanger slo folk to fluer i en

smekk. Man koblet arbeidsløshet med miljøvern/ resirkulering og satte langtidsledige ungdommer på skolebenken i 3 måneder. Den 1 mars i år satt kommunen i gang papirinnsamling. Ungdommene kjørte rundt i de nye søppelbilene og fraktet papiret til Fretex for gjenvinning. Dette er den største papirinnsamlingen av sitt slag i Norge så langt. Er det noen der ute i den sløve studentmassen som ble grepet av den siste ideen, kan dere kontakte: "debanken i Praksis" som driver informasjon og debattvirksomhet om miljøvern. De vil være behjelpelig med å sette i gang renovasjonsordninger for resirkulering. Avfallsprodukter kan transporteres langt før "regnskapet" ikke lønner seg lenger. 14.600 km med lastebil og 45.200 km med tog drevet på elektrisitet fra vannkraft.

Samiske behov må dekkles

Etniske og minoritetspolitiske spørsmål er ikke individuelle og kan ikke kokes ned til prinsippet om "en person, en stemme." Slike spørsmål kan bare løses ved en samordnet politikk. Dette sier Raimo Valle, som er representant i senteret for Samiske studenters forening i Tromsø, Sami Studeanttaid Searvi. Nasjonen og Universitetet har et kollektivt ansvar overfor det samiske samfunnet. Dette ansvaret håper vi at samisk senter kan bli et redskap til å nå. Jeg ser for meg et eget bygg plassert sentralt på universitetsområdet, i samisk design.

Av Tore Vik

—Da Universitetet ble opprettet, var et av argumentene hensynet til det samiske samfunnets behov for utdanning og forskning. Samisk forskning er også utpekt som et av Universitetets satsingsområder ved siden av kvinneforskning og arktisk forskning. I tråd med dette ble samisk senter opprettet i 1990, sier Raimo Valle til Utopia.

Hvorfor samisk senter ?

—Formålet er å samordne undervisning og forskning om samiske forhold i og utenfor universitetet, samt bidra til økt rekruttering av samer til forskning og høyere utdanning. Vi vil for eksempel ha et aktivt samarbeid med Samisk høyskole og Nordisk Samisk Institutt i Kautokeino.

kollektivt ansvar

—Vi lever i en landsdel hvor det er en veldig stor andel samer og Kvener. For å forstå prosesser og samfunnsutvikling i landsdelen er det viktig å ta hensyn til møtet mellom tre stammer. Hvis kandidater fra Universitetet ikke får bygd inn i studiet en etnisk- og minoritetspolitisk dimensjon, vil de mangle en viktig forutsetning for å forstå det som skjer i landsdelen. Dette er spesielt viktig for samfunnsfag, humaniora og juss.

Universitetet i Tromsø har med den spesielle situasjon som foreligger i landsdelen sjansen til å utvikle et kunnskapsmessig frontområde i nasjonal og internasjonal sammenheng.

Uansvarlig Universitet

—Tradisjonen ved universitetet har imidlertid vært å skyve ansvaret over på den enkelte student. De enkelte fag argumenterer med at man er nødt til å følge standarder fra andre norske universitet for at studentene skal kunne få innpass der, eller at studentene fra Tromsø skal holde samme nivå, slik at papirene deres

Altaaksjonen viste med all tydelighet at samsisk tradisjon og hevd lett kjøres over når det norske storsamfunnets næringsinteresser skal presses gjennom. Kan et Samisk senter, ved å spre kunnskap, forhindre slike konfrontasjoner i framtiden?

Foto: NTB

blir salgbare. Den etniske-/minoritetspolitiske dimensjon omtales som "Særinteresser", og må dekkles av den enkelte student. Men poenget er at dette ikke er særinteresser, men interesser som er felles for den enkelte student, for universitetet og for nasjonen. Den etniske dimensjon gjenspeiles overalt i verden i dag - se bare på hva som skjer i Øst-europa.

fag nedlegges

—Denne tradisjonen for individualisering av ansvar feller seg ned i en lang rekke, fortsetter Valle, og hevder at nedlegging av samiske studier og oppretting av sosialantropologi føyer seg inn i denne tradisjonen.

Samlende kraft ?

Vil sentret makte oppgaven med å styrke samisk forskning og undervisning ved universitetet ?

—Dette avhenger av de ressursene sentret får, sier Raimo Valle. Foreløpig er det bare styret for sentret som fungerer. Vi i Samisk studentforening mener at hvis sentret skal kunne koordinere samisk

utdanning og forskning, og ikke bare bli en postkasse, bør vi ha en ansatt forsker, som kan kommunisere med andre forskere på og utenfor Universitetet, og foreta den koordinering av aktivitet som er nødvendig. Vi bør videre ha en samisk undervisningskonsulent, som har kjennskap til samisk kultur og samisk arbeidsmarked. Videre er universitetet i følge språkloven for-

pliktet til å ansette en språkkonsulent. Til sammen vil det bli en fire, fem stillinger. Vi trenger også et eget bygg, ca 200 m², som bør inneholde undervisningsrom, seminarrom, kontorer for ansatte og gjesteforskere, samt hovedfags-lesesalsplasser. Dette er helt nødvendig hvis universitetet virkelig mener noe med de fine målsetningene, avslutter en optimistisk Valle.

Studentrepresentant Raimo Valle.

Foto: Roy Østensen

Kvinnebevegelsens historie

Åpen forelesningsrekke ved Institutt for språk og litteratur (ISL)

For tredje semester på rad tilbyr kvinneforskerne ved ISL en forelesningsrekke rundt temaet "Kvinnebevegelsens historie - nøkkelpersoner og tekster." Siden den første rekken i serien gikk i fjor høst har en rekke emner med tilknytning til kvinnebevegelsens historie blitt tatt opp i disse forelesningene, som vanen tro har vært holdt på kveldstid for at tilbudet skal kunne nå et bredest mulig publikum.

Kvinneforskningsgruppen ved ISL har vært aktiv siden midten av 1970-tallet og har bl.a. markert seg som initiativtagere til en rekke utadvendte tiltak. Blant annet kveldsforelesninger, forfatterbesøk, forskningsmønstre og seminarer av forskjellig slag. I tillegg har de stått for en rekke bokutgivelser, både som gruppe og som enkeltpersoner. Flere av disse bokutgivelsene har forøvrig bygget på forelesningsrekker av det slag som nå starter opp.

Forelesningene vil gå på tirsdager fra klokken 19.15, i rom B 1004 i "ISL/ISV-bygget" og er åpne for alle interesserte. Mens emnene i de to foregående semestrene spente fra antikkens kvinnesyn og fram til det 20. århundrede, er det denne gang stort sett bare vårt eget århundre som står i fokus. Forelesningene varer ca. 45 minutter, og deretter er det åpent for spørsmål og diskusjon. Første gang er tirsdag 16. oktober, der NAVF stipendiat Ragnhild Engelskjøn skal snakke om den kjente norske kvinnesaksforkjemperen Margarete Bonnevie. Siden går det slag i slag hver tirsdag til og med 27. november. Følg forøvrig med i dagspressen for det ukentlige temaet. Tid, sted og emne for hver enkelt forelesning vil også bli kunngjort i Ukebulletinen.

Statens lånekasse i motvind.

Statens lånekasse for utdanning får streng korreks av Forbrukerombudet for å ha annonsert sine lånetilbud i strid med lov om finansieringsvirksomhet, skriver Aftenposten. En annonse fra Lånekassen har ikke tatt med opplysninger om effektiv rente, som loven krever. Det eneste som er oppgitt er at lånet er rentefritt i studietiden.

Hva vil skje i 1990-årene?

Universitetet og Norsk Studentunion inviterer til et nasjonalt felleseminar om læringsmiljøet ved universitetene i det inneværende tiår. Seminaret finner sted på Scandic Hotel fredag 26. oktober klokken 11.00 - 18.30. Nærmere opplysninger hos Studieavdelingen, Kjell Bjørgvin Nilsen, telefon 44918. Påmeldingsfrist 12 oktober.

Esperanto - kurs for nybegynnere

Esperantoklubben ved Universitetet i Tromsø avholder kurs hver tirsdag kl 16.15 - 18.00 på rom A - 3012.

Kurset starter 30 oktober og koster 100 kr inkl. undervisningsmateriell.

Akademisk kvarter

Åpningstider:

Man, tirs, ons, fre: 09⁰⁰ - 16³⁰
Onsdag: 10⁰⁰ - 19⁰⁰
Lørdag: 10⁰⁰ - 14⁰⁰

Forskere drukner i papirarbeid

Egil Arnesen, tidligere instituttleder ved ISM Foto: Katarina Grova

—Vi drukner i papirarbeid, sier tidligere instituttleder ved Institutt for Samfunnsmedisin (ISM), Egil Arnesen, til Utopia. Han mener at ledelsen ved Universitetet i Tromsø legger alt for stor vekt på papir- og planleggingsarbeid. Dette til tross for at forskning og undervisning skulle være hoved-

oppgavene til Institutt for Samfunnsmedisin. I stedet består alt for mye av arbeidet i administrative gjøremål. På enkelte områder er universitetsledelsen grenseløst naiv når det gjelder de vitenskapelige ansattes arbeidskapasitet, sier Egil Arnesen.

Av Anna Katarina Grova

Institutt for Samfunnsmedisin er landskjent for sin forskning på folkehelsen. Den tidligere instituttlederen, Egil Arnesen, mener universitetsledelsen stiller alt for høye krav til ansatte ved Universitetet, og sier at han som professor må oppfylle kravene til en profesjonell leder, markedsfører, administrator og ikke minst forsker. —Det er direkte naivt å tro at det er mulig for en enkelt person å oppfylle alle disse kravene på en gang, sier Arnesen.

—Det virker som om ledelsen tror at vitenskapsmenn er som poteten og kan brukes overalt. Det er flere av oss som arbeider opptil 80 timer pr. uke, likevel får vi stadig beskjed om å forbedre oss.

Mindre tid til forskning.

—Følgene av at vi blir pålagt alt for mye administrativt arbeid er at vi ikke får nok tid til å drive med vår hovedoppgave, forskning. Vi er faktisk nødt til å sette forskning nedest på prioriteringslisten, dessverre. Dette er etter min mening direkte misbruk av arbeidskraft. Egil Arnesen mener at universitetet bur-

de skjære drastisk ned på alt papir- og planleggingsarbeid som de pålegger de ansatte. Ved ISM burde de heller rette oppmerksomheten mot kvaliteten på den forskning og forskningsutdannelsen ISM driver.

Kvinneperspektiv

—Et eksempel som belyser hva jeg mener er kravet om at "kvinneperspektivet" skal være fremtredende i utlysninger av stillinger. Vi ba universitetsledelsen utdype hva de mente med dette, men styret ved universitetet nektet å uttale seg. De sa at det var opp til oss å definere innholdet i utlysningen. Det er etter min mening bortkastet tid at vi først skal prøve å forstå hva ledelsen mener og senere være nødt til å skrive om utlysningen fordi vi etter styrets mening har misforstått begrepet. Det minste vi må kunne forlange er at styret gir entydige beskjeder.

Budsjett

Når det gjelder planleggingen av vår forskning, så pålegges vi av styret å planlegge for flere år av gangen. Vi må legge fram langtidsbudsjett, virksomhetsplan og strategiplaner noen ganger over en tre-

årsperiode. Dette er umulig å gjennomføre både økonomisk og planleggingsmessig. Økonomisk fordi en aldri vet hvor mye penger en får, og planleggingsmessig fordi en innen forskning stadig må revurdere sine planer. Problemet med forskning er jo nettopp at en på forhånd ikke vet hva resultatet vil bli og hvor lang tid det vil ta.

Vikarer

—Et annet problem som vi innen forskning må leve med, er mangelen på vikarer. Vi kan ikke, som i industrien, erstatte en forsker med en annen hvis en for eksempel blir syk. Det er naivt av universitetsledelsen å tro at et universitet kan drives som en privat bedrift. Det er ikke mulig å gjennomføre, sier Arnesen.

Bra arbeidsforhold

Tidligere instituttleder Egil Arnesen framholder at til tross for disse negative sidene så er instituttet en bra arbeidsplass. Han mener instituttet preges av bra arbeidsforhold, bredt fagfelt og godt samarbeid mellom de ansatte. —Men drep oss ikke med papirarbeid, avslutter han.

Fakta om institutt for Samfunnsmedisin

Institutt for Samfunnsmedisin (ISM) forsker på et meget bredt spekter, hvor samfunnsmedisin og folkehelseundersøkelser står i fokus. Vi tok turen ned til Storgata 25 for å finne ut mer om dette "glemte" Instituttet.

Institutt for samfunnsmedisin (ISM) forbinder kanskje de aller fleste med forskning. Den landskjente undersøkelsen som viste at mye kaffedrikking kan føre til høyt kolestrolnivå og hjerte-kar sykdommer, var det også nettopp våre Tromsøforskere som først så sammenhengen av.

Men ISM er mer enn som så. Her finner vi alt fra psykiatri til epidemiologi (si det fort ti ganger). Psykiatrien knytter seg f.eks. til Åsgård sykehus og sosial psykiatri som har en sammenheng med de utsatte grupper i samfunnet å gjøre.

De 40 - 50 arbeiderne vi finner her i byen opptar seg også med vanlig allmennmedisin, den praktiske primære helsetjenesten, og undervisning for med. stud. og grunnfags med. stud. En kan også få sin Post Gradual her, som er en folkehelseutdannelse, og hvor en da kan bli Master of Public Health (kandidat av folkehelse).

Men først og fremst er ISM

forskning. Og hva forskes det på? Her finner vi også et bredt spekter; fra hvordan P-piller kan påvirke brystkreft, til hvordan drikkevanene på Svalbard øker risikoen for hjertekar- og lever-sykdommer. De ser på faresignaler til kreft og hvordan magesår og sure oppstøt tilknytter seg til (igjen!) for mye kaffedrikking og stress f.eks. før examenstid. Adventistene kan også få vite hvordan deres levevaner med vegetari, forbud mot kaffe og alkohol etc vil påvirke deres sykdomsvaner.

Så dette Instituttet, som man ganske sjelden hører noe fra, bidrar med andre ord i stor utstrekning til å bedre forståelsen for sosial-medisinske sammenhenger i samfunnet. Og selv om forskningsfeltet er svært stort og uoversiktlig, har altså Instituttet for samfunnsmedisin klart å befeste sin stilling som viktig institusjon med mye kompetanse og ekspertise.

—Minst byråkratisk

—Jeg tar kritikken fra professor og tidligere instituttleder ved institutt for Samfunnsmedisin, Egil Arnesen, meget alvorlig. Det er langt på vei korrekt at papirarbeid utgjør en alt for stor del av de vitenskapelig ansattes arbeidsdag. Samtidig er det helt klart at universitetsadministrasjonen gjør sitt ytterste for å avlaste instituttene når det gjelder administrativt arbeid, sier rektor Ole Danbolt Mjøs til Utopia. Som en følge av kritikken vil rektor innkalle instituttlederne til et seminar hvor problemet kan debatteres.

Av Anna Katarina Grova

Administrasjonen ønsker i utgangspunktet å skåne instituttlederne for unødvendig papirarbeid, sier Ole D. Mjøs. Mjøs framhever imidlertid at det må være en balanse mellom instituttene og universitetsadministrasjonen når det gjelder denne type arbeid.

—Alle instituttene bør få uttale seg i de sakene de måtte ønske. De får selv få sile ut hvilke saker de ikke ønsker å uttale seg om, sier Ole D. Mjøs.

—Så mye av det "papirarbeidet" instituttene drukner i "er selv pålagt?"

—Å ha så mye å gjøre er sikkert en belastning, men Universitetet i Tromsø stiller mindre krav om uttalelser enn de andre universitetene. Jeg ser helt klart at enkelte har for mye å gjøre, sier rektor.

—Blir universitetet overadministrert?

—Etter mitt skjønn er dette det minst byråkratiske universitetet i landet. Vi er det mest fleksible universitetet, og vi tenker i nye baner. Men vi er et lite universitet og derfor hviler mye viktig arbeid på noen få nøkkelpersoner, som f.eks instituttlederne, slår rektor fast. — Når det gjelder kritikken til Arnesen er det viktig at de tre instituttene som utgjør medisin blir flinkere til å delegerer arbeidsoppgavene seg imellom, i stedet for å bare kritisere universitetsledelsen.

—Egil Arnesen mener at det administrative arbeidet går utover hovedoppgaven, forskningen. Prioriterer dere feil?

—Det er ikke tilfelle at vi ikke er opptatt av forskningens kår. Vi gir forskningen topp prioritet. Som instituttleder måtte Arnesen være innstilt på å bruke ressurser på administrativt arbeid.

Ole D. Mjøs er klar over at forskerne blir frustrerte over alt papirarbeid: —I de tre og et halvt år jeg satt som leder i fagstyret fantes det 130 komiteer og utvalg. Jeg prøvde å få redusert antallet til det halve - og klarte å få bort en...Jeg er klar over frustrasjonen på instituttnivå, sier rektor.

—Hvorfor har du da ikke gjort noe med problemet før?

—Vi har gjort mye, men langt fra nok. Jeg har sett for lite på problemstillingen, men vil sette meg bedre inn i den nå. Som en følge av kritikken fra Egil Arnesen vil jeg nå få arrangert et seminar for instituttlederne hvor det bl.a vil bli fokusert på hvordan jobben til en instituttleder kan gjøres mer attraktiv, sier rektor Ole D. Mjøs.

Nøkkelnippe funnet

Fem nøkler på knippe m/liksonnøkkel med innlagt kniv funnet på damedassen. Fås på Utopias kontor (ISV).

Tromsøs største galleri

Universitetet - Tromsøs største samling av nyere kunst.

Som student på Universitetet kan man knapt unngå å legge merke til noen av de mange bilder og skulpturer som er plassert rundt om på området. Men få er klar over at de faktisk studerer i det som er Tromsøs største kunstmuseum, representert ved et vidt spekter av arbeider.

Av Inger Ekrem
Foto Roy Østensen

Her finnes flere originale Munch litografier, samisk kunst, keramikk, oljemalerier, skulpturer og mye annet. Det er verdt å ta seg en runde rundt omkring på de forskjellige byggene, og hvis man bruker øynene er det mye som det er verdt å få seg.

Når det bygges et statlig bygg bevilges 1-2 % av byggesummen til utsmykning av bygget. Det er kunst for adskillig tusener av kroner som er plassert rundt i bygningene på Universitetet.

Men disse kunstverkene har ofte fått en sjødesløs behandling. Bilder

henger i mørke kroker uten lys, og tepper henger krøllete uten noen form for rammeverk.

Det er bare et fåtall av arbeidene som er merket med kunstnerens navn og bildets tittel. Hvis noen skulle være interessert i å vite noe om kunsten, så kan det dermed by på problemer. Det skal finnes en slags oversikt over det som er kjøpt inn av kunst, men den ligger godt forvart i en av administrasjonens mange skuffer og skap.

Kunsten burde presenteres på en verdig måte og det burde settes av penger til dette formål. Slik tilstandene er i dag er det en hån både mot kunstneren, kunsten og universitetet. Men bruk øynene, det er mye å se.

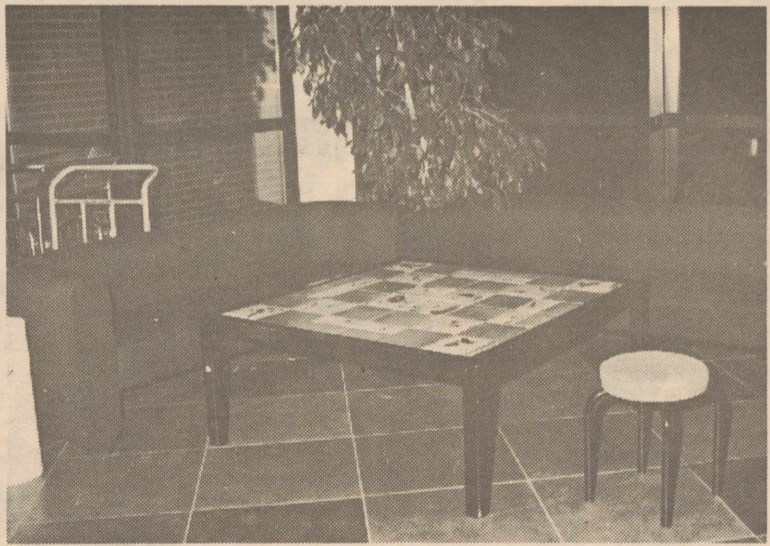

Foto. Elisabeth R. Myrvang

Det finnes mye skjult kunst omkring på Universitetet.

Mye dekorativ veggkunst

I mange av bordene og murkantene i kjelleren på ISV er det innlagt dekorerte fliser.

Hva går pengene til !?

Du betaler automatisk en tier til SAIH sammen med semesteravgiften, så mange studenter betaler faktisk dobbelt. Foto: Roy Østensen

Har du dårlig samvittighet fordi du unnlot å betale inn SAIH-tieren da du betalte semesteravgiften din, til tross for at du ikke helt vet hva pengene går til?

Da kan vi lette litt på samvittigheten din. Det er faktisk blitt slik at når du betaler semesteravgiften, så trekkes det automatisk fra en tier, som går direkte til SAIH.

Av Siri S. Berntsen

Til sammen får SAIH inn en million kroner fra studentene, og pengene er helt avgjørende for at

organisasjonen skal klare seg.

Men hva det er disse pengene egentlig går til, er det ikke så mange som vet.

SAIH står for Studentenes og akademiskernes internasjonale hjelpefond. Organisasjonen driver prosjekter for 22 millioner kroner, og får som sagt støtte fra studentene på en million kroner.

Helse og utdanning

Pengene fra deg er grunnlaget for at NORAD ønsker å gå inn og støtte organisasjonen i enkelte prosjekter med 80 prosent av midlene.

Tieren går i hovedsak til helse- og utdanningsprosjekter i Nicaragua, Chile, Bolivia, Zimbabwe og Eritrea. Det er stor bredde på prosjektene, som omhandler alt fra alfabetisering til forskningsprosjekter ved universiteter. Pengene betaler også eneste lege i et distrikt på 93 000 inbyggere(!)

Prosjektene er rettet mot et

“grasrotnivå”, og “utdanning for frigjøring” er et motto for SAIH.

Solidaritet

Pengene fra studentene har fordoblet seg de siste tre årene, takket være ordninger av den typen som finnes i Tromsø. I første halvår 1990 ble det ved Universitetet i Tromsø samlet inn 58 275 kroner, 19 475 kroner av disse var frivillige innbetalinger. I forrige semester var det registrert omtrent 3800 studenter, og man forventer en økning fra Tromsø dette semesteret.

SAIH ønsker ikke bare å være en bistandsorganisasjon, de vil prioritere solidaritetsarbeidet gjennom å bruke lokale grupper til informasjonsarbeid.

Hvis du ønsker å jobbe for SAIH kan du kontakte Trude Arnesen eller Øystein Berglund ved universitetet.

Vet du hva SAIH-tieren egentlig går til?

IRA - en slagk

IRA har innledet sin høstoffensiv. I 40 år har de kjempet for å bringe den grønne øy friheten tilbake. Men hva går egentlig striden ut på? Hvem er IRA? Hensynsløse terrorister eller

heroiske frihetskjempere? Disse temasidene vil gi deg en bred kjenneskap til konfliktens mange aspekter, slik den rammer irlendere og briter i dag.

NEW YORK: Demonstranter utenfor det Britiske Konsulat, samme dag som det åttende sultestreikende offer Kieran Doherty ble gravlagt i Belfast. Til høyre åtte kister som symboliserer de døde sultestrikerne.

Foto: NTB

IRA - frihetskjempere

Staffordshire, England en tirsdag i september. Sir Peter Terry blir skutt ned og drept i sitt hjem. Den irske republikanske hær tar på seg ansvaret for drapet. Gibraltar våren 88, tre IRA-aktivister blir skutt ned av britiske soldater. Peter Terry var den som ga ordre om skytingen. Drapet på Terry var en hevnaksjon fra republikanernes side.

Nord-Irland har vært krigskueplass siden den britiske invasjonen i 69. Men konflikten har ikke begrenset seg til dette området. I stadig større grad har IRA slått til i England og på konti-

nenet. Særlig i Tyskland og Holland. Aksjonene skal på en eller annen måte ramme den britiske regjering. Angrepene er rettet mot soldater, dommere, offentlige tjenestemenn og personer som har

direkte tilknytning til styringen av Nord-Irland.

Beskyttelse

IRA har hatt en offensiv linje den siste tiden. Det har vært gjennomført en rekke angrep mot militære rekruttskoler rundt om i England. Dette har skremt Margaret Thatcher, og det har vært planer om å sette opp vaktstyrker på strategiske steder. Totalt er det 195 rekruttskoler i England. I tillegg vil det være nødvendig å gi beskyttelse til offiserer og andre involverte.

Rettsferdighet

Det britiske rettssystemet garanterer rettsferdighet for de som er tjenere av systemet. Der er ikke IRA inkludert. I Nord-Irland eksisterer

Allerede på 1100-tallet var England involvert i styre og stell i Irland, på godt og vondt: Det har kostet britene mye, både tid, penger og menneskeliv. Mange vil nok påstå at de har ofret mer enn de har fått igjen, og ønsker at England aldri hadde involvert seg i styringen av den grønne øya. Irland har blitt et problem England har liten mulighet til å løse.

av Trine Monge

Med en styrke på 4000 mann invaderte Kong Henry II Irland i oktober 1171. Han ble i landet i seks måneder, og klarte i løpet av den tiden å skape engelsk suverenitet blant befolkningen. I denne suvereniteten ligger årsaken til dagens problemer.

Katolikkene fordrevet

I 1607 ble Ulster satt under engelsk herredømme. Den engelske regjering sendte engelske og skotske innvandrere til området. De fortrengte katolikkene og tok fra dem de eiendommene de måtte ha. Katolikkene ble gjort til livegne bønder under de britiske innvandrerne.

Innvandrerne fra England brakte også med seg sin religion da de kom til Irland. Skottene hadde presbyteriansk tro, engelskmennene var protestanter. I tillegg til klaseskille og politisk undertrykking, ble katolikkene også undertrykt for sin tro.

I år 1800 ble det inngått union mellom Irland og England, og Irland ble underlagt den britiske regjeringen.

Den store hungersnøden

Katolske bønder i Ulster viet seg til potetdyrking, noe de var pålagt av landeierne. I 1845-47 ble det en stor potetpest og katolikkenes livsgrunnlag forsvant. Mange valgte å prøve lykken i England eller USA. Andre

det spesielle lover som gir rett til å internere katolikker man finner mistenkelige. Rettsaker viser seg å være rene parodier, hvor aktivistene er dømt på forhånd og prosedyrene kun er et spill for galleriet.

Nylig ble fire irer, kalt "the Guilford four" løslatt etter å ha sittet uskyldig fengslet i 15 år! De var anklaget for å stå bak et bombeangrep mot en pub i Guilford i Sør-England. Rettsvesenet og politiet visste at de tiltalte var uskyldige. Det eneste de kunne anklages for, var at de var irske. Men den engelske stat ønsket dem dømt.

De bevisene man manglet for å fengsle dem, - ble fremskaffet. Politimenn ga falske forklaringer, og de fire mennene ble dømt slik man ønsket. 15 år tok det før det britiske

ble tvangssendt dit av landherrene. For mange ble møtet med England en like uhyggelig opplevelse som tilværelsen i Ulster. Det ble opprettet ghettoer for de irske innvandrerne. Mange av dem som kom til Amerika klarte å bygge seg opp en trygg tilværelse. Etterkommere av disse er i dag de største bidragsyterne til den irske republikanske hær, - IRA.

Påskeopprøret

Påske 1916 ble en blodig høytid for irene. Katolikker i Dublin organiserte et væpnet opprør mot protestantene i nord. Katolikkene ønsket selvstyre, protestantene ikke. Påskeopprøret ble et hardt slag for katolikkene. Mange døde i slaget, andre ble henrettet etterpå. I kjølevannet av dette opprøret ble IRA stiftet.

Årene etter påskeopprøret var preget av konflikter mellom protestanter og katolikker. Den britiske regjeringen gjorde seg stadig mer gjeldende i Irland, og særlig i de nordligste fylkene. I 1920 besluttet styresmaktene i London å dele Irland i to. Irland ble et selvstendig land. Nord-Irland ble underlagt britene. De første årene etter delingen hadde Nord-Irland en viss grad av selvbestemmelsesrett, men denne ble inndratt i 1972. Etter dette har Nord-Irland vært styrt fra London.

Katolsk minoritet

Da Irland ble delt, fikk man en katolsk minoritet i nord. De var frustrert over delingen, og ønsket en gjenforening med Irland. Protestantene derimot var lojale til engelskmennene og ønsket å forbli under engelsk styre. Det oppsto en rekke konflikter, mellom protestanter og katolikker, og mellom katolikker og representanter for den britiske regjering. Konflikten tilspisset seg ettersom årene gikk. Ytterliggende protestanter og katolikker tørnet sammen i en rekke byer. Sommeren 1969 var preget av en rekke blodige kamper, og den engelske regjering besluttet å sende inn tropper for å opprette orden og beskytte den protestantiske befolkningen. I august 1969 installeres britiske tropper i Derry og Belfast. De skulle opprettholde ro og orden. De har de ikke maktet, og pr. i dag er det 10 000 engelske soldater i Nord-Irland.

rettsvesenet innrømte feilen. Politimennene som vitnet er tiltalt for å ha avgitt falske forklaringer. Dere straff vil bli en brøklader av den "the Guilford four" måtte sone. Rund omkring i engelske og irske fengsler sitter flere slike eksempler på den britiske statens rettsferdighet.

Gummikuler

Mens IRA gjennomfører aksjoner på kontinentet, vokser bar opp i det konfliktfylte Nord-Irland. De er barn av en krig, og lærer tidlig spilleregler. Steinkasting og skjellsord, spraymaling og kanskje en hjemmelaget bensinbombe. Deres aktivitet kan sammenlignes med Intifadaen i Palestina. I Belfast og på Vestbredden og i Gaza blir steinkastende og demonstrerende ungdom

raftig minihær

Kan den blodige konflikten løses?

De tyve årene som har gått siden britene innvaderte "6 Counties" (Nord-Irland) har vært konfliktfylte og dramatiske. Årsaken til troppestasjoneringen var å sikre ro og orden for den protestantiske majoriteten, men det har ikke lyktes britene. Snarere tvert imot. Republikanerne er fortsatt motstandere av britisk kontroll og ønsker gjenforening med Irland.

IRA blir stadig mer aktive. Den britiske regjeringen blir også trent opp i et hjørne av den engelske befolkningen som begynner å tvile på nødvendigheten av britisk nærvær i Nord-Irland. Det koster regjeringen mellom 15 og 40 millioner pund hver uke å ha troppene stasjonert i nord. Disse pengene mener mange kunne vært brukt annerledes. Problemet for Margaret Thatcher er hvordan hun skal kunne trekke troppene ut uten å miste ansikt.

Den britiske regjering har lang tradisjon som kolonimakt, og er alltid på jakt etter mer rikdom. Her ligger også årsaken til at de begynner å interessere seg for Irland. Landet hadde store potensialer og ressurser. I tillegg var det viktig å ha herredømme over den grønne øya slik at den ikke skulle kunne bli benyttet av fiendtlige makter under eventuelle kriger.

Da det i 1969 ble sendt tropper inn i Nord-Irland var det fordi republikanerne (katolikkerne) var i ferd med å gå seirende ut av en flere dagers "krig" mot Royal Ulster Constabulary (RUC). Det ville tatt seg dårlig ut at en gjeng ungdommer med bensinbomber viste seg sterkere enn den britisk lojale politistyrken. For å redde situasjonen, besluttet man å sende inn bevæpnede styrker. Lite ante man den gangen, at de militære styrkene skulle bli stående i over tyve år!

Utrolige kostnader

Årsaken til at britene delte Irland og overtok styringen av 6

DUBLIN: Politiet holder demonstranter borte fra den Britiske Ambasadens område, som prøver å bryte seg gjennom ved hjelp av steiner og stokker for å brenne ned ambasadens område. Politiet slo ned demonstrasjonen.

Foto: NTB

Counties, var å få del i deres økonomiske styrke. Skipsbygging hadde sikret den nordlige delen av Irland gode inntekter. Men nå er det ikke lenger snakk om å tjene penger i Nord-Irland. Isteden koster britenes okkupasjon enorme summer. Det er hevdet at summen ligger mellom 15 og 40 millioner pund pr. uke!

Englands befolkning har i den senere tid begynt å reise bust mot disse store utgiftene. Landet har store sosiale problemer, og pengene kunne vært benyttet til å sikre dets befolkning et anstendig livsgrunnlag.

Gang på gang har Margaret Thatcher sett seg nødt til å gått ut i

media for å forsvare fortsatt britisk overherredømme i Nord-Irland. Hun bruker IRA som argument. "Trekker vi styrkene ut, sier hun, vil IRA overta og gjøre Nord-Irland ut til en fristat for vold og terrorisme. Dette er et argument britene tidligere har vært svake for.

Den irske republikanske hær har hatt liten støtte blant Englands beboere. Men i den senere tid har Thatcher fått stadig større problemer med å få støtte blant sine velgere til å opprettholde det britiske overherredømme i 6 Counties. Hun opplever faktisk at folk begynner å gi sympatierklæringer til IRA. For å

sette en stopper for dette, har hun forbudt folk fra IRA og Sinn Fein å snakke direkte på TV eller radio. Det er også nedlagt forbud mot å sitere disse aktivistene i all media.

Medias rolle

Pressen har vært Margaret Thatcher trofaste støttespiller i propagandakampen mot IRA. Ensidig og feilaktig informasjon har preget hvert presseoppslag om hærens aksjoner. Aktivistene har konsekvent blitt omtalt som terrorister, og det har ikke vært gjort forsøk på å forstå bakgrunnen for IRA's "terrorisme". Thatcher har makt til å kneble politiske motstandere hun ikke liker. Hun har gjort det med de homofile, og nå også de republikanske tilhengerne.

Om det er et svakhetsteegn, at hun ønsker å tie ihjel folk hun anser som farlige, eller om det kun er et uttrykk for makt, er det opp til hver enkelt å avgjøre. Sikkert er det iallefall at jernkvinnen vil måtte ty til mer enn medias hjelp om hun i fremtida skal kunne forsvare de militære troppeinnstillinger i Nord-Irland og de enorme kostnadene forbundet med dem.

Kan konflikten løses?

Margaret Thatcher står overfor et enormt dilemma i Nord-Irland. Det kan være ønskelig for henne å trekke troppene ut for å spare penger og slippe alle problemene okkupasjon fører med seg. Men Thatcher har et prinsipp; Hun gir aldri etter

for press fra terrorister. Velger hun å kalle tilbake de britiske militære, kan det bli oppfattet som en seier for IRA og dets like. Det ville være et stort nederlag for jernkvinnen. Et annet argument de konservative politikere bruker, er at om de taper i Belfast, kan de bli nødt til å kjempe i Brixton eller i Birmingham. De er rett og slett reddet for den makt som ligger i folks misnøye.

Poll Tax demonstrasjonene i London tidligere i år, viste den enorme styrke en folkeopinion har. Politikerne i Westminster ønsker minst av alt å bli stilt overfor slike aggressive folkemengder igjen.

Trekkes de militære styrkene tilbake, vil det sette de engelsklojale protestantene i en vanskelig situasjon. De er etterkommere av de protestantene England sendte til Irland på 1600-tallet, og de forventer at England vil fortsette å være deres støttespiller.

I et forenet Irland vil protestantene ha lite makt. Da vil de nemlig stå overfor et katolsk flertall. Et annet protestantisk argument mot irsk gjenforening, er at Nord-Irland da vil bli nødt til å takle Irlands store økonomiske og sosiale problemer. Det er derfor ingenting som tyder på at konflikten i Nord-Irland vil bli løst med det første. Britene vil fortsette sine militære patruljeringer og IRA vil fortsette med sine aksjoner. Hvem av dem er det så som må vike.....?

Et åpent spørsmål.

Resultatet er et utrolig skeivt maktforhold.

Katolikkenes politi

IRA er ikke bare opptatt av aksjoner mot britiske mål. De er også engasjert i katolikkenes velferd. Innbruddstyver, voldtektsforbrytere og andre kriminelle blir ikke tatt i med silkehånd om de opererer i de katolske områdene. Så lenge politiet ikke gjør sin jobb, har IRA sett det som sin oppgave å holde kriminaliteten unna. Men det er direkte aksjoner som er IRA's hovedgjeste. Det kan diskuteres hvorvidt IRA oppnår det de ønsker ved sine bombetruer, angrep og dødsfall. Det er lite trolig at ennå to døde engelske soldater vil få britene til å trekke sine styrker tilbake fra

Nord-Irland. Men om aksjonene fortsetter og engelskmennene mister stadig flere soldater og politikere, kan det føre til at Thatcher innser hvor kostbart dette er for landet og for hennes stilling som statsleder, og dermed kaller styrkene tilbake fra Nord-Irland. Men det er kanskje å tillegge "The iron woman" for mye menneskelighet.

møtt med gummikuler fra soldatene gevær. Kulene er ikke beregnet til å spre demonstrantene på en forsvarlig måte, de skal skade og drepe. Margaret Thatcher som anklager IRA for terrorisme og vold, gir sin politistyrke tilatelse til å skyte barn og ungdommer. Det viser jernkvinnens sanne ansikt.

I Nord-Irland er det til enhver tid stasjonert 10 000 soldater. 13 500 personer er ansatt i Royal Ulster Constabulary. I tillegg har protestantene et eget frivillig politikorps som kan mobilisere 6000 mann om nødvendig. Alle disse styrkene er pro-britiske, og skal derfor overvåke og holde i sjakk den katolske befolkningen. Det bor halvannen million mennesker i Nord-Irland. Under førti prosent av disse er katolske.

Stol-mangel og lengre åpningstid

Å stole på at det kommer flere stola, uten å gjøre noe med det, er ikke å stole på stolan.

Av Elisabeth R. Myrvang
og Roy Østensen (foto)

På ISV's kantine, blant alle fargerike maleri, er det plassert en rad benker og bord. Studentene klager sin nød over at det aldri er ledige stoler å oppdrive. Ett varsko her!! Flere benker, bord og stoler må

til. Det finnes i allefall stort gulv-areal til å få plassert disse.

Mange studenter har dessuten klaget sin nød over at kaffekrana i kjelleren på ISV stenger for tidlig. Men her ventes det snarlig bedring.

På Instituttalmøte tirsdag 2. oktober, vedtok nemlig Institut for samfunnsvitenskap (ISV) å utvide åpningstiden på kantina med to timer. Dette innebærer at kantina vil åpne om morgenen klokken halv ni, som før - og lukke klokken halv fire om ettermiddagen. Enigheten om dette var bred, og det antas at det i en senere omgang vil bli forelagt forslag om ennå et par timers utvidelse av åpningstiden.

En ekte Macintosh: 11.990,-

Komplett og inklusive merverdiavgift!

Mens resten av dataverdenen gjør så godt de kan for å kopiere Macintosh, er denne personlige datamaskinen en ekte Macintosh. Ikke en "nesten-mac", ikke en "later-som-mac", ikke en "bedre-enn(?) - mac".

Og ettersom du kan få den for kr 11.990,-, synes vi du bør kjøpe originalen.

For det første er Macintosh lettere å lære enn noen annen datamaskin. Etter noen få timer er du godt i gang. For det andre: Når du har lært deg f.eks. tekstbehandling, er det utrolig lite som skal til før du også behersker andre typer programmer. Og her er det mer enn 7000 standardprogrammer å velge mellom. Pluss like mange utdanningsrelaterte løsninger.

Med en Macintosh lager du med letthet oppgaver, rapporter o.l. med tekst, illustrasjoner, grafer og tabeller fra regneark, uten bruk av saks og lim. Som ser proffe ut, takket være de mulighetene som Macintosh gir deg i valg av skifter, skriftstørrelser og andre grafiske virkemidler.

Hvis du samarbeider med brukere av vanlige PC'er, har du ingen vanskeligheter med å hente inn PC-dokumenter på din egen Macintosh. Heller ikke med å levere dem tilbake til PC. Macintosh og PC kommuniserer smertefritt.

Snakk med Macintosh-brukere! De som allerede har en Macintosh er de nærmeste til å forklare deg hvilken glede du vil få av en Macintosh. Og når du har fått forklaringen, er det viktig at du ikke tror at du kommer like langt med en "nesten-", en "later-som-" eller en "bedre-enn(?) - mac".

Den ekte Macintosh.

Fra kr 11.990,- (veil.).

Apple Computer

Macintosh SE 1/40:
1 Mb internminne,
40 Mb innebygget
bardisk

HHBP

PC eller PS/2

4 feller du bør unngå ved overgang til data

- 1. Feil løsning.** Du velger en dataløsning som er dårlig tilpasset ditt spesielle behov, fordi du ikke har kunnskap nok om markedet – og ingen gode rådgivere.
- 2. Innkjøringsproblemer.** Du får en lang og vanskelig innkjøringstid fordi du undervurderer behovet for opplæring.
- 3. Manglende service.** Du får problemer fordi leverandøren du valgte ikke kan gi deg skikkelig oppfølging og service.
- 4. Begrensede utviklingsmuligheter.** Du må bytte løsning etter et år eller to fordi du valgte kortsiktig uten å tenke på fremtiden.

PS/2 er IBMs familie av personlige datamaskiner. De selges kun av autoriserte IBM-forhandlere. Dette er erfarne fagfolk som kan tilby deg god rådgivning, grundig opplæring og skikkelig service.

Intet datasystem gir deg flere løsninger å velge mellom enn PS/2 – enten du tenker tekstbehandling, regneark, databaseløsninger, eller hva som helst. Og med PS/2 er du bedre forberedt for fremtiden og for de maskinene du møter ute i arbeidslivet.

Ja takk.

- Jeg ønsker mer informasjon om IBM PS/2.
- Jeg ønsker tilbud på IBM PS/2 med finansieringstilbud.
- Jeg vil vite hvor jeg finner nærmeste IBM-forhandler.

_____
NAVN

_____
ADRESSE

_____
POSTNR./STED

_____
TLF.

Kupongen sendes til IBM v/Ulf Myhre, P.B. 500, 1411 Kolbotn.

IBM

SKÅL, studenter!

Studentsamfunnets årlige oktoberfest

Foto: Roy Østensen

En slagferdig Tromsø-ordfører, Erlend Rian, åpnet den årvisse høstfesten på Studenthuset den 4. oktober. Humørfylte studenter applauderte høflig under Rians(H) blødmefylte svada-tale om sin studenttid og høstens vakreste eventyr; statsbudsjettet. Ellers var det mye god underholdning.

Erlend Rian skålte i øl med studentene under forutsetning av at det ikke var fotografer til stede. Det var det. Studenthuset var fullsatt under den tradisjonsrike tilstelningen.

Konferansier Kjell Robertsen ledet seansen på en elegant måte,

krydret med ramsalte historier fra nordnorsk hverdagsliv. Det første underholdningsinnslaget stod studentkoret "Fullt på høyde med de beste i utlandet" for. Koret åpnet med Siph'amandla og avsluttet med den sørafrikanske folkemelodien Siph'amandla. Innimellom sang koret to norske folkeviser. Koret fikk trampeklapp for sin opptreden.

Ompakara

Tromsøstudentenes variant av "Ompakara", "Ompagniet", underholdt med fengende marsjmusikk. Den tradisjonelle ølstaffetten ble vunnet av et lag fra "Ompagniet", bestående av tubaen, tenoren og trompeten.

Alle var enige om at det hadde vært en hyggelig kveld.

Barte

(P.s. Anmelderen var i dårlig humør og gikk tidlig hjem. Red.)

Ordfører Erlend Rian (H) var i friskt humør.

Glade studenter. Både i og utenfor koret.

Foto: Roy Østensen

Sykling også om vinteren!

Går det an å sykle om vinteren også? Selv om man ikke er spesielt sprek, og ikke finner glede i å utsette sine lemmer for ublidt møte med isbelagt asfalt.

-Ja! Det er ikke noe problem, bare man har piggdekk på sykkelen. Det er

Claude Rouget (31), som uttaler dette. Han er formann i Syklistenes landsforbund (SLF) avdeling Tromsø, og er en meget entusiastisk forkjemper for den spinkle tohjulingen. Fordelene med å sykle er utallige, sier han.

Claude Rouget sykler også om vinteren.

Av Arne Hauge

Foto Lars Bjørgum

—Mange lurer nok på hvorfor det ikke lenger er så mange sykler på utsiden av Universitetes lokaler. De fleste mener vel at det er urimelig og farlig å sykle om vinteren. Men det går fint. Selv har jeg to sykler, en for vinterbruk og en til sommerbruk. Men dette er slett ikke nødvendig. Claude forteller videre at han kom til Norge og Tromsø for tre år siden, og at han i sitt hjemland Frankrike sjelden så gymnasiaster med egen bil;

—Det er for mye velstand i Norge, det er nok derfor det er så få som sykler. Selv synes jeg ikke at jeg gir opp noe luksus ved å sykle, tvert om! Bil og buss er dyrt, så det gir meg en masse penger til overs. Penger jeg kan bruke på andre ting. Syklingen er også absolutt mest miljøvennlig, til og med bedre enn å gå, fordi man bruker mindre energi på kortere tid. Selv har jeg ikke drevet noen idrett de siste femten årene, men jeg har likevel ingen problemer med kroppen min. Syklingen gir meg mindre stress.

Han forteller videre at hans forening vil gjøre mye for å bli en ordentlig interesse-organisasjon for hverdagssyklistene i Tromsø, og at

foreningen særlig vil satse på å kartlegge syklistenes behov;

—Syklistene er dessverre ikke like kravstore som bilistene, og derfor satses det alt for lite på å legge forholdene til rette. Sandesundbrua er for eksempel livsfarlig! Biltrafikken tar ikke hensyn, og forholdene i Tromsø er dårlige. Det er dette vi vil gjøre noe med.

Claude Rouget oppfordrer alle til å bli medlem i SLF. Det koster 170 kroner i året, men da får man også tyveriforsikring. For tiden har foreningen bare 60 - 70 medlemmer, men han lover at dette vil bedre seg.

—Selv sykler jeg lysløypa fra Prestvannet og til Breivika også om vinteren. Det er bare av og til at føret er for glatt og farlig. Å sykle koster kanskje bare 600 kroner i året totalt, og jeg er sikker på at hvem som helst sykle fra Universitetet og til Skarven, og komme fram fort enn med bil!

Claude Rouget kommer selv fra en liten by fem mil fra Paris, og forteller at det i Frankrike ikke hersker noen stor tradisjon med hverdagssykling;

—Det er tvert i mot de store profesjonelle arrangementene, for eksempel "Tour de France," som mitt hjemland er mest kjent for.

Avslutter Claude Rouget. En mann som ikke i det hele tatt er glad i biltrafikk.

Ikke for feiginger

Aerobics-gruppen ved Universitetet har etter hvert blitt den største i TSI. Dette har skjedd på ganske kort tid, og i løpet av fjoråret passerte den både SUT (dykkegruppen) og Fjellgruppa. Disse var tidligere de to største gruppene i medlemstall. For om mulig å finne ut grunnen til dette avla Utropias velmenende, men akk så overmodige medarbeider gruppen et besøk under trening. Som deltaker, ikke som tilskuer...

Av Lars Bjørgum

På forhånd visste jeg ikke helt hva jeg gikk til. Når en betrakter gruppens treninger fra utsiden - som jeg hadde gjort - får en lett et veldig snevert inntrykk av hvordan dette virker i praksis. Fra før visste jeg at treningen var dominert av søte små pikebarn. Lett match, tenkte jeg, da jeg møtte opp for å delta - som eneste gutt blandt 20-30 lettklede piker. I sannhet et syn for såre øyne.

Det hele startet rolig. Musikken kom på, treneren demonstrerte og vi fulgte velvillig med. Sakte og enkelt i begynnelsen, etter hvert raskere, og med vanskeligere øvelser. Det første som meldte seg var problemer med å stokke armer og bein rett. Helt alene om det var jeg nå ikke, kunne jeg se. Men dette var før det ennå hadde gått opp for meg hva jeg hadde gitt meg ut på. Ny kasset, sa treneren, og vips - der forsvant håpet. Og så dette som så enkelt ut fra utsiden. Etter hvert tok også kondisen slutt. Vel en halvtime tok det. Etter ti minutters pause opplent mot veggen var imidlertid formen sånn passe, og jeg tok sjansen på å fortsette. Og holdt deretter stort sett ut. Jeg snappet kanskje litt ekstra etter luft under styrketreningen, men slikt er jo lov. Etterpå ble musikken sluppet litt av før uttøyingen startet, pulsen fikk roet seg, og folket fikk igjen pusten sånn høvelig. Resten foregikk heldigvis uten dramatik av noe slag.

Etter å ha fått følelsen av å være menneske igjen inviterte vi de to trenerne Mona Hansen og Sissel Knutsen på en kopp kaffe på kontoret, og tok en halvtimes prat med dem...

Glade jenter i et kokende hett bomberom.

Foto: Elisabeth R. Myrvang

Aerobics som treningsform er later til å være en av de mest undervurderte fysiske aktivitetene som finnes her på Universitetet. Hva er egentlig Aerobics?

—Aerobics er en idrett som oppsto i USA på begynnelsen av 80-tallet i regi av Jane Fonda og Jackie Soerensen. Utgangspunktet var at folk som normalt ikke drev noen særlig fysisk aktivitet - f.eks. husmødre - skulle gis en realistisk mulighet til dette. Resultatet ble en treningsform som normalt ikke krever noe grunnlag for å starte opp med fordi den baserer seg på såkalt aerob trening, dvs. trening der muskulaturen hele tiden får nok oksygen. I tillegg gjør måten det drives på at alle som trener har muligheten til å tilpasse intensiteten til sitt eget nivå. Om en er i dårlig form behøver en f.eks. ikke å løfte benene så høyt under øvelsene.

Etter som Aerobics er såpass nytt ennå, har det rukket å etablere seg skikkelig her landet?

—Javisst, Norges Idrettsforbund godkjente det som egen idrettsgren i 1987. Foreløpig ikke som eget sær-

forbund, inntil videre sortere det under turnforbundet. Det finnes imidlertid egen trenerutdanning innen Aerobics - B-kurs - som vi begge deltok på i sommer. Det var veldig inspirerende å være med. Kurset omfattet bl.a. anatomi, fysiologi, treningslære, førstehjelp, og dessuten mye praktisk trening. Etter kurset må alle deltakerne opp til en teoretisk og praktisk eksamen, og de som består eksamen får offentlig autorisasjon som aerobics-instruktør.

Det har vært hevdet at Aerobics-utøvere er utsatt for en del skader, spesielt slitasjeskader i knærne. Har dere merket problemet her?

—Nei. Foreløpig har vi ikke opplevd noen skader. Nå trener jo vi på matter som gir bra støtdemping, selv om dette kanskje gir større fare for ankelskader. Nå er vi spesielt oppmerksomme på problemet og bruker selv ankelstøtte, så det har ikke vært noe problem. Aller helst skulle vi hatt et lokale der vi kunne brukt sko, men det finnes ikke her på bygget.

Det var elendig luft i lokalet...

—Ja, dessverre. Ventilasjonen er virkelig dårlig. Folk blir jo til en viss grad vant til det, men det er klart at det ikke er bra i lengden.

Når startet dere opp?

—Høsten 1989. Da hadde vi 3 partier, med omkring 60 deltakere.

I løpet av våren i år vokste Aerobics til den største gruppen i TSI. Nå er det registrert 99 medlemmer. Har dere noen ideer om hvorfor såpass mange har kommet med?

—En av grunnene kan være at det ikke er noe konkurransepress på treningen. Vi prøver å lage et sosialt tilsnitt over det hele - ofte kan de som trener bli ganske selvfiksert. Blant annet legger vi opp til en del øvelser der folk må samarbeide, og vi prøver også å jobbe litt oppstilt i sirkel. Folk kommer på trening som de er, i det antrekket som passer dem, og gruppen består av alt fra utrente til topprente. Vi ønsker å legge vekt på at alle skal føle seg vel! Mange trener også her som supplement til andre idretter.

Dessuten gir det faktisk mer overskudd til lesing med en treningsøkt om dagen. Vi har også opplevd et veldig stabilt og godt oppmøte på treningene.

På denne treningen var jeg alene som gutt. Er det gutter som trener fast sammen med dere?

—Ja, det er faktisk 5 stykker. En del har vært innom en enkel trening uten å ha begynt fast. Det er synd at det ikke er flere, treningen passer jo også for gutter. Det virker som om treningsformen er beheftet med mange fordommer, mange tror at dette bare er "husmortrim". Vi kunne ønsket oss flere gutter på treningen.

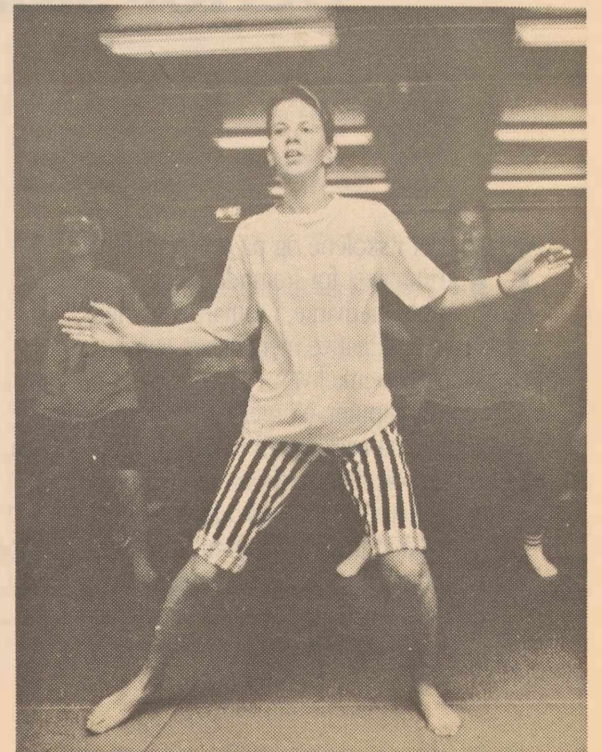
Sa Mona og Sissel. Som ønsket seg et større og mer velegnet treningslokale med bl.a. avtrekk. Vi sender ønsket videre til PLUT.

Det gjorde ganske vondt i selvtilliten å innrømme det, men alle jentene var altså i bedre form enn meg. I hvertfall litt. Men i disse tider er det jo in å være myke mann, så da så.

Mye hopp og sprett under treningen.

Foto: Roy Østensen

Merethe Skaar svette ut under aerobics-treningen.

Foto: Roy Østensen

Fra ord...

”Kunnskap kan forandre verden. Derfor støtter Apple undervisningssektoren”.

Jan Erik Standahl, adm.dir. Apple Computer

Det er i skolene og på universitetene grunnlaget for fremtiden legges. Her vil Apple medvirke, i samarbeide med engasjerte og kreative mennesker, som – i fellesskap eller enkeltvis – utvikler ny kunnskap.

Apple Computer, Norges største leverandør av personlige datamaskiner til undervisningssektoren, ser det som en forpliktelse å være til hjelp for lærere, forskere, elever og studenter.

Vi tror på individets utvikling som den drivende kraft i å forandre verden til det bedre.

På denne bakgrunn har vi utviklet Macintosh. Verdens første personlige datamaskin – og

fremdeles den eneste – som fullt og helt fungerer på menneskets premisser. Som tillater deg å arbeide intuitivt. Som bygger på de erfaringer du allerede har og på verktøy du er fortrolig med å bruke.

Gjennom bruk av kjente symboler, har Macintosh gjort avansert teknologi tilgjengelig for alle. Macintosh er et verktøy som støtter den enkelte i kritisk tenkning, problemløsning, simulering og i gjennomføring av laboratorieeksperimenter.

Og som ikke minst gjør det mulig å bringe virkeligheten inn i den pedagogiske prosess – på en ny og mer spennende måte.

Men Apple Computers støtte av under-

visningssektoren stopper ikke med utviklingen av Macintosh. Heller ikke med store ord om bruken av maskinen.

Vi går *fra ord til handling* gjennom en rekke konkrete tiltak som lever opp til vår visjon, vår misjon og vår forretningsidé:

– Vi vil forandre verden ved å gi individet økte muligheter.

– Vi vil forandre måten individet arbeider, lærer, leker og kommuniserer på.

– Vi vil gjøre avansert datateknologi til et verktøy, som på menneskelig vis øker individets kreativitet, produktivitet og arbeids glede.

...til handling:

1. AFU - Apple's Forsknings- og Utviklingslegat

AFU skal støtte private og offentlige forskningsprosjekter innen utdanningssektoren i Norge. Forutsetning for tildeling av midler fra legatet er at prosjektet bruker informasjonsteknologi i utvikling av pedagogisk og administrativ programvare for utdanningssektoren, og at midlene tas ut i form av Macintosh-maskiner og annet utstyr. Legatet bestyres av et frittstående kollegium på ni personer, med god representasjon fra undervisningssektoren.
Fra ord til handling.

2. Apple's Multimedia Centre

Apple inviterer nå et antall norske undervisningsinstitusjoner til å etablere Macintosh-baserte arbeidsmiljøer, der lærere og studenter kan arbeide med den mest moderne programvare og den nyeste teknologi. Det er vårt mål at disse miljøene skaper en strøm av nye anvendelser, som vil komme hele undervisningssektoren til gode.
Institusjonens andel av kostnadene ved etableringen av et Apple Multimedia Senter er satt så lavt som til 30 prosent av gjeldende listepriiser.
Fra ord til handling.

3. Apple's klasesett

Når et antall personlige datamaskiner knyttes sammen i nettverk, kan det åpnes for nye, effektive og fremfor alt spennende former for undervisning og læring. Og det sier seg selv, at jo enklere maskinene er å bruke, jo større er de pedagogiske gevinster. Med Macintosh-maskinens intuitive brukergrensesnitt er disse gevinstene synlige fra første dag, og de bare øker etterhvert som deltakerne utvikler og deler kunnskap seg imellom.
Som et uttrykk for vår vilje til å støtte undervisningssektoren, tilbyr Apple klasesett til ned mot 50 prosent av vanlig listepriis, for minimum 10 maskiner, skriver, programvare og selve nettverkløsningen.
Fra ord til handling.

4. AGE - Apple's Global Education

AGE er et prosjekt der studenter og lærere i over 25 land, ved 200 skoler (hvorav foreløpig tre i Norge) utveksler løsninger, erfaring og kompetanse. Gjennom AGE-prosjektet legger Apple på denne måten forholdene til rette for at lærestedene, ved bruk av informasjonsteknologi, kan utvikle og realisere spennende former for undervisning og læring.

Motoren i dette nettverket er Apple Computer's eget internasjonale kommunikasjonssystem - AppleLink - tilgjengelig over telenettet - fra brukernes egne Macintosh-maskiner.

I Norge skal nå enda et antall utvalgte skoler få sjansen til å knytte seg til nettverket, og på denne måten trekke fordelene av Apple's internasjonale satsing på kunnskapsformidling.
Fra ord til handling.

5. Macintosh Brukergrupper

Alle som har kjøpt en Macintosh har oppdaget at de har fått med seg noe helt vesentlig på kjøpet. Tilleggsverdier, som kanskje hverken forhandleren eller brosjyrene fortalte om. Dette helt vesentlige er hva vi kaller Macintosh-fellesskapet.

Rundt omkring i verden er det mennesker som har satt dette i system, og dannet de såkalte Macintosh Brukergrupper. I Norge har vi åtte slike brukergrupper, med forankring i utdanningsmiljøer

rundt i landet, og flere er under etablering.

Vi hjelper gruppene med innbyrdes utveksling av informasjon. Vi markedsfører gruppenes rolle og betydning. Vi dekker kostnadene når gruppenes ledere kommer sammen til årsmøte. Og vi tilbyr utstyr som setter gruppene bedre i stand til å fungere etter sin hensikt.
Fra ord til handling.

6. EUC - European University Consortium

Hvert år arrangerer Apple sin europeiske konferanse, EUC - European University Consortium. EUC samler over 500 delegater - hvorav 10-15 fra Norge - fra universitets- og høyskolemiljøene i Europa. Alle benytter Macintosh i forskning og undervisning. Alle har et ønske om å knytte kontakter med kolleger fra andre institusjoner for utveksling av erfaring, kompetanse og løsninger.

Apple arrangerer og betaler denne konferansen, som er blitt et kraftsenter for idéutveksling og debatt om informasjonsteknologiens muligheter og konsekvenser for forskning og utdanning.
Fra ord til handling.

7. Norsk Utdannelses Konferanse

Etter de samme retningslinjer og intensjoner arrangerer Apple hvert år, neste gang i april 1991, en norsk variant av Apple's European University Consortium.

Slik får idéene og impulsene fra EUC enda større spredning i de norske utdanningsmiljøene.
Fra ord til handling.

8. Apple-miljøets programvareutvikling

Over hele verden finnes det tusentalls tilgjengelige programmer og løsninger spesielt laget med henblikk på undervisning og forskning.

Felles for dem er at de er lette å bruke - utviklet over samme lest som all annen programvare for Macintosh. Apple vil gjøre sitt til at dette materialet blir tilgjengelig, også i norske forsknings- og undervisningsmiljøer. I tillegg tilbyr Apple og Apple's samarbeidspartnere på forhandlersiden utstyr, opplæring og utviklerstøtte til svært gunstige betingelser.
Fra ord til handling.

9. Apple og undervisningssektorens krav til samarbeidspartnere

At undervisningssektoren stiller andre krav til en dataforhandler enn f.eks. næringslivet, har vi tatt konsekvensen av, og bygget opp et eget Apple forhandlernett med universiteter, skoler og høyskoler som eneste arbeidsfelt.

Vi dekker i dag hele Norge, med utgangspunkt i de tettsteder der de største utdanningsinstitusjonene ligger:

- Oslo: HøyskoleData AS, tlf. (02) 46 51 00
- Kristiansand: HøyskoleData AS, tlf. (042) 20 900
- Gjøvik: HøyskoleData AS
- Bergen: Dataparken (UiB), tlf. (05) 54 40 11
- Bergen: Escape (NHH), tlf. (05) 95 95 55
- Trondheim: TAPIR DATA-fagsenter, tlf. (07) 59 29 73
- Tromsø: UniVerket AS, tlf. (083) 10 400

Hos disse forhandlerne vil du møte mennesker med kunnskap om utdanningsinstitusjonenes spesielle behov. Med evne til å yte den service disse har krav på i henhold til Apple's forpliktelser overfor utdanningssektoren. Og som tar sin rolle

som totalleverandør av utstyr, programvare og tjenester på alvor og i et langsiktig perspektiv.
Fra ord til handling.

10. Myten om Macintosh

Apple er verdens - og Norges! - største leverandør av personlige datamaskiner til undervisningssektoren. Likevel opplever vi at myten om at 'Macintosh er dyr', lever videre. Vi har alltid hevdet at prisen på en dataløsning må sees i lys av verdier som produktivitet, kreativitet og arbeids glede. Den som gjør det vil ikke bare finne at Macintosh er det rimeligste alternativet, men også det eneste.

Men, for én gang for alle å avlive myten om Macintosh, kan vi fortelle deg at du nå kan få et fullverdig medlem av Macintosh-familien til en veil. pris på under 10.000 (!) kroner (ekskl. mva).

Som alle andre Macintosh-maskiner, kan denne modellen både lese fra - og skrive til - DOS og OS/2 disketter. Den kan med enkelhet integreres i bl.a. IBM, DEC og UNIX nettverk. Den kan gi deg tilgang til mer enn 7000 ulike standardprogrammer og et like omfattende utvalg av undervisningsrelaterte programmer.

Og den kan, for en rimelig investering, oppgraderes til høyere hastighet og større lagringskapasitet, kobles til storskjerm og annet tilleggsutstyr. I takt med din egen utvikling som Macintosh-bruker.
Fra ord til handling.

Vi kan ikke få sagt alt om vårt "Fra ord til handling"-program i en slik annonse. Men du kan lese mer i en brosjyre over samme tema. Fyll ut kupongen nedenfor, så sender vi deg et eksemplar. Eller ta kontakt med en av spesialforhandlerne. De har både brosjyren og kunnskapen om Apple's satsing i undervisningsmarkedet!

Priser og betingelser kan endres uten forutgående varsel.

Apple Computer

Send kupongen til Apple Computer, postboks 333, 1322 Høvik

Ja! Dette interesserer meg. Send meg nærmere informasjon om Apple's satsing i utdanningssektoren.

Jeg er student/elev ved:

.....

Jeg underviser/forsker ved:

.....

Jeg arbeider innen administrasjon ved:

.....

Navn: .....

Stilling: .....

Adresse: .....

Postnr. og sted: .....

Svinlurt?

Mange studenter er idealister. Mange studenter er lure. Men ikke alle idealister er lure: Sist demonstrert av leieboerallmøtet ved Storskogåsen studenthjem. Der har studentene sett seg lei på miljøfiendtlig behandling av søppelet. For å komme dette uvesenet til livs vedtok alle fire frammøtte på allmøtet å iverksette søppelsortering.

Poenget med søppelsortering er å skille glass, papir og annet søppel fra hverandre. Ved Storskogåsen følger man lojalt opp allmøtets vedtak, og fordeler søppelet på tre plasser. Deretter bæres søppelet ut - og kastes i den samme kontaineren(!).

Ildsjelene bak foretaket har etterhvert innsett at prosjektet krever tre søppelkontainere. Tromsø renovasjonsvesen henter de tre kontainerne med sirlig sortert avfall - og tømmer dem i en haug på den samme søppelfyllinga(!).

Et hovedpoeng med søppelsortering er å skille ut papiret slik at det kan resirkuleres. Nærmeste mottakssentral for formålet ligger på Østlandet. Der ligger det 200 000 tonn papir og venter på å bli sendt til Sverige for resirkulering. Men det blir det ikke. Det blir kastet i små porsjoner på de lokale søppeldyngene. Papiret må nemlig resirkuleres i løpet av kort tid for ikke å bli ødelagt. Svenskene har forøvrig også takket nei til mer norsk søppel. Så mye for idealismen.

En konsekvens av anskaffelsen av to ekstra søppelkontainere er naturlig nok at renovasjonskostnadene går opp. Studenter med en mer pragmatisk holdning til miljøvern frykter at det eneste konkrete resultatet av idealistenes initiativ blir at husleia går opp.

Alt i alt kan man si at søppelsortering er en fin ting. Men det er ikke det studentene på leieboerallmøtet har oppnådd. De har oppnådd å skille klinten fra hveten - blant studentene.

Kanskje klinten vil ha godt av en resirkulering?

Tango og Barte

**NANSENFORBUNDET OG DE
DERMED FOBUNDE FOND**
—herunder også
**DET VIDENSKAPELIGE
FORSKNINGSRÅD AV 1919**
og
**A/S NORSK VAREKRIGS-
FORSKNINGSFOND**

Skjema for søknad om forskningsbidrag sammen med veiledning for søkere fåes ved skriftlig henvendelse til fondenes adresse:
Drammensveien 78,
0271 Oslo 2

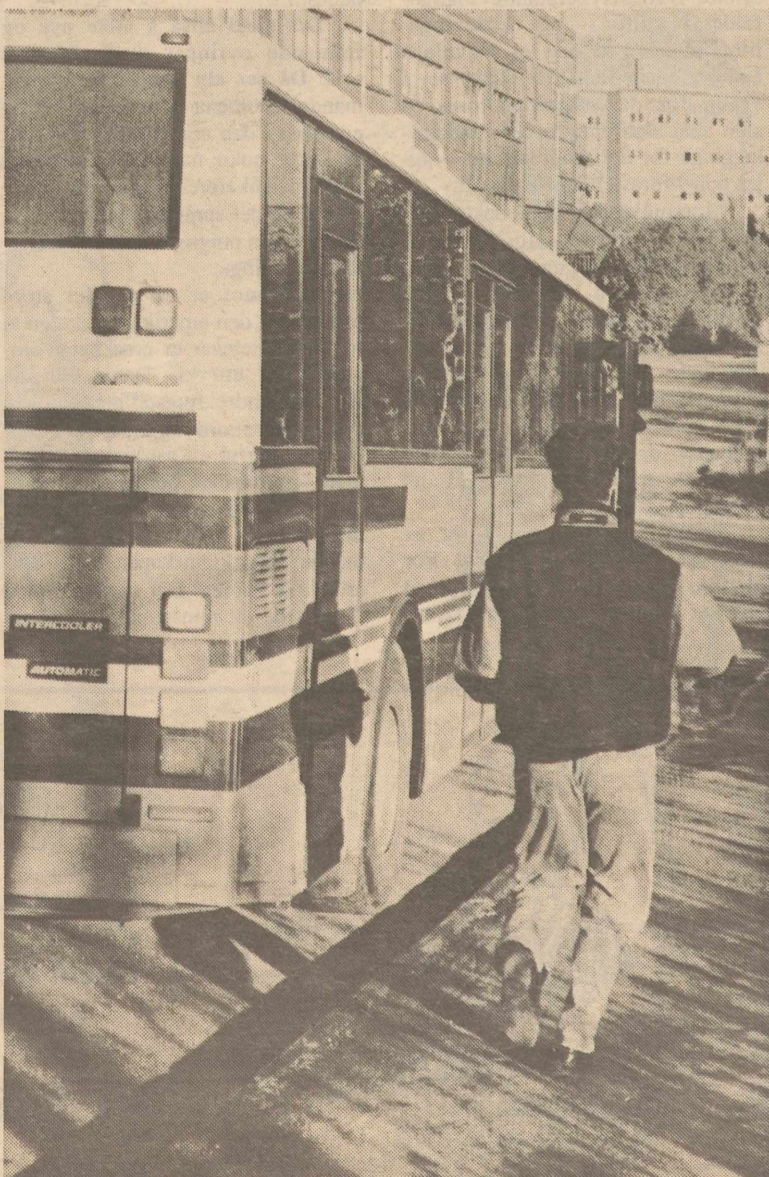
Søknad om bidrag for 1991 sendes innen 1. desember 1990.

Fondene støtter fri vitenskapelig forskning. De gir ikke utdanningsstipend eller tillegg til forskningsstipend, og bare unntaksvis støtte til personlig avlønning (arbeidsstipend). Se også Stipend - og Legathåndboken 1990.

Baksid bildet er tatt av Elisabeth Rønbech Myrvang

Ikke noe snikksnakk - nei til kollektiv-trafikk, takk!

Studentene må løpe: Universitetet er selv skyld i at Tromsbuss ikke fikk lagt opp bussrutene til det beste for studentene.

Foto: Elisabeth R. Myrvang

Synes du at busstilbudet fra Universitetet er mangelfullt? Det kan du i så fall takke universitetsledelsen for...-Vi skulle gjerne tilbudt studentene et utvidet og bedre koordinert busstilbud, men universitet stakk bokstavelig talt kjepper i hjulene, sier disponent Ole Jakob Løvhaug i Tromsbuss.

Av Tore Vik og Arve Bartnes

Tromsbuss søkte i sommer om tillatelse til å delta med to stander på universitetsområdet under informasjonsdagene ved semesterstart. Stor var forbauselsen da avslaget kom fra den samme ledelsen som framstiller universitet som "miljøuniversitetet". —Kollektivtrafikk er et viktig alternativ til privatbilisme. Dessuten er mange studenter avhengig av bussen for å komme til og fra, sier Ole Jakob Løvhaug til Utopia.

Oppgitt bussboss

Tromsbuss beklager sterkt at de ikke fikk delta på informasjonsdagene: —Universitetet hindret dialogen med studentene, - en av våre store brukergrupper. Vi nådde ikke fram med opplysninger om tilbudet vårt. Studentenes eventuelle ønsker om ruteendringer nådde likeledes ikke oss. Som et resultat av dette er tilbudet vårt ikke så godt som det

kunne ha vært, sier en oppgitt Ole Jakob Løvhaug.

Busskluss

Et konkret eksempel der Universitetet hindret at det kunne bli en forbedring på unødvendig og dårlig rutekoordinering, er rute 40s ti på fire-avganger til studentbyene. Ettermiddagsforelesningene slutter nemlig ti minutter etter bussavgang! Neste buss går ti over seks.

Bussnekt

Leder i informasjonsavdelingen Are Johnsen bekrefter overfor Utopia at Tromsbuss ble nektet å ha stand under informasjonsdagene i høst. —Vi hadde en stor tilgang av flere firma. Hvis alle disse skulle ha fått lov, ville hovedgården ha blitt helt overfylt, derfor sa vi konsekvent nei til alle for å unngå en forskjellsbehandling.

Communifusion

Studentutvalgets leder Øystein Berglund sier i en kommentar til Utopia at han synes det er beklagelig at ikke informasjonsavdelingen kunne få komme til Universitetet under informasjonsdagene og få kontakt med studentene. Da kunne man ha fått vite hva som er i studentenes interesse. Når forelesningene er ferdig om ettermiddagen, må man vente nesten en time til neste buss. Jeg har flere ganger fått henvendelser som har bedt oss om å ta kontakt med Tromsbuss for å få forandret de rutene som går. Dette gjelder ikke bare rutene til byen, men også til Prestvannet og Kvaløysletta. Når Tromsbuss tar initiativ til kontakt med en av sine største brukergrupper, burde de vært ønsket mer enn velkommen!